

ZBORNİK

ZBRANIH POVZETKOV
VSEBIN PROJEKTA

ZGODNJE NARAVOSLOVJE
TEMELJ ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Ekošola – september 2013

E-publikacija

ZBORNİK zbranih povzetkov vsebin projekta

Zgodnje naravoslovje za trajnostni razvoj

Gradivo je dostopno v pdf formatu na <http://ekosola.si/gradiva/>

Izdajatelj: Društvo DOVES - FEE Slovenia, Portorož

Uredila: Dane Katalinič in Dunja Dolinšek

Oblikovanje: Gregor Jerič

September 2013

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

373.2.091.313:5(082)(0.034.2)

ZBORNİK zbranih povzetkov vsebin projekta Zgodnje naravoslovje, temelj za trajnostni razvoj [Elektronski vir] : ekošola - september 2013 / uredila Dane Katalinič in Dunja Dolinšek. - El. knjiga. - Portorož : Društvo DOVES - FEE Slovenia, 2013

ISBN 978-961-93359-4-9 (pdf)

I. Katalinič, Dane

268628480

Kazalo

UVOD	5
Vrtec Antona Medveda Kamnik JEMO ZDRAVO OKOLJSKO PRIDELANO HRANO	7
Vrtec Postojna BUČNI KOTIČEK	9
Osnovna šola Franceta Prešerna Črenšovci, enota vrtec ČEBELE	11
Vrtec Zelena jama, enota Vejica, Ljubljana EKOPTIČJE HIŠICE – SKRBIMO ZA PTICE	13
Vrtec Zelena jama EKOOPAZOVALNI DNEVNIK MOJE DREVO	17
Vrtec Zelena jama, enota Zelena jama ČAJI IZ NAŠEGA ZELIŠČNEGA VRTA	19
Vrtec mavrica Vojnik SVETOVNI DAN ZEMLJE V VRTCU MAVRICA VOJNIK	23
OŠ Miklavž pri Ormožu, enota vrtca Miklavž pri Ormožu ČEBELE NAŠ ZAVEZNIK	25
Vrtec Galjevica, Ljubljana ČAJI IN DRUGI ZDRAVILNI PRIPRAVKI IZ NARAVE	29
Zasebni Vrtec Kobacaj MOJ FIŽOLČEK OD SEMENA DO PLODA	31
Vrtec Murska Sobota, Enota Veverička – Rakičan EKO BRANJE ZA EKO ŽIVLJENJE	35
Vrtec Antona Medveda Kamnik IZ MAJHNEGA ZRASTE VELIKO	39
Vrtec Miškolin, enota Sneberje SKRB ZA PTICE POZIMI	43
Vrtec Manka Golarja EKO PROJEKT V NAŠEM VRTCU “EKO OPAZOVALNI DNEVNIK – MOJE DREVO”	47
Vrtec Murska Sobota, enota Ringa raja VODA – VREDNOTA ŽIVEGA SVETA	53

UVOD

Temeljne vzgojno – izobraževalne vsebine v ekovrtcih so naravoslovne. Temelji okoljskega izobraževanja se začnejo graditi v predšolskem obdobju ob usvajanju okoljskih vsebin. Najpogostejše med njimi so opazovanje narave v vseh letnih časih.

Narava je učno - vzgojni prostor v katerem zagotavljamo uresničevanje osnovnega oz. temeljnega vzgojno – okoljskega izobraževanja. Že v predšolskem obdobju otrok deluje in se uresničuje kot subjekt med igro, naravoslovnimi dejavnostmi, projektnimi vsebinami in ekoozaveščevalnimi akcijami.

Namen okoljskega izobraževanja v ekovrtcih in ekošolah je obogatiti se z znanjem, da si lahko usposobljen ustrezno

odgovoriti na spremembe iz naravnega in družbenega sveta – okolja.

Pomembnost okoljskih vsebin za ozaveščevalne akcije v smislu osnovnega vzgojnega okoljskega izobraževanja za 21. stoletje postavljajo v ospredje spoznanja, ki temeljito preoblikujejo osnove bivanjske kategorije, in sicer prostora in časa, v katerem živimo tu in zdaj.

Predšolski otroci so del tega okolja in vse interakcije vplivajo tudi na ekovzgojo predšolskih otrok.

Avtor in vodja projekta:
Dane Katalinič

JEMO ZDRAVO OKOLJSKO PRIDELANO HRANO

Povzetek

V vrtcu Antona Medveda Kamnik že vrsto let skušamo otrokom približati zdrav način prehranjevanja. Prispevek opisuje, kako otroke navajati, da preko izkušenj, ki jih pridobijo o pridelavi hrane, spoznajo, da vsak izmed nas prispeva svoj delež k bolj zdravemu načinu pridobivanja hrane in tako tudi bolj zdravemu načinu življenja.

Ključne besede: okoljsko pridelana hrana, sadje, zelenjava, zdravilni napitek, jabolčni kis, med, zdrava hrana

Abstract

In the kindergarden Anton Medved Kamnik we have tried to bring healthy way of eating closer to children for many years. The article describes how to get children to realize through experiences, which they get from learning about food production, how each and everyone of us contributes to a healthier way of food production and in that way also to healthier way of living.

Keywords: locally produced food, fruits, vegetables, healing drinks, apple vinegar, honey, healthy food

Uvod

V našem vrtcu se trudimo zagotavljati raznoliko in strokovno vodeno bivanje v naravi. Učno okolje vsakodnevno prenašamo v naravo. Skušamo zagotoviti, da bodo otroci lahko na konkreten način z lastno aktivnostjo prišli do spoznanja in ugotovitev, kako pridelati zdravo hrano. Zato imamo na igriščih v vrtcu gredice, na katerih otroci posejejo seme in posadijo sadike. Skupaj skrbimo za rastline in opazujemo njihovo rast. Pridelke tudi skupaj pobereemo in si iz njih pripravimo namaze, kompote, uporabljamo pa jih tudi v juhi.

Cilji

- Razvijati spoštljiv naklonjen in odgovoren odnos do narave.
- Spodbujati različne pristope k spoznavanju narave (otrok išče, opazuje, primerja, raziskuje, neguje rastline, izvaja poskuse, postavlja domneve, oblikuje hipoteze).

Metode dela

Pri dejavnostih sem izbrala različne metode dela. Največ sem uporabila metodo praktičnega dela,

- opazovanja,
- pripovedovanja,
- pogovora,
- pojasnjevanja,
- razlage,

- opisovanja,
- demonstracije,
- lastne aktivnosti.

Diskusija

Z otroki smo si ogledali knjigo o vrtu. V njej smo našli prikaz kaljenja fižola. V vrtec so otroci od doma prinesli vsak nekaj zrn fižola. Ko smo fižol opazovali, smo ugotovili, da se semena med seboj razlikujejo po velikosti in barvi. Zato smo razvrstili fižole na kupčke glede na vrsto. V knjigi smo si ogledali tudi orodje, ki ga potrebujemo za delo na vrtu. Nekaj fižolov smo posadili na vrt, nekaj pa v prozorne PVC lončke, da smo lahko opazovali kaljenje. Skrbeli smo, da je bil lonček na svetlem ter da je bila zemlja vedno vlažna.

Želeli smo, da bi otroci spoznali, kje se nahaja seme v plodu. Zato smo izvedli praktičen poizkus s paradižnikom, namreč pri zajtrku imamo vsakodnevno tudi zelenjavni krožnik. Na krožniku so bile med drugim tudi rezine paradižnika. Otrokom sem pokazala vrečko paradižnikovih semen. Ogladali smo si jih, kakšne barve so in kako velika so. Nato smo semena poiskali tudi v rezinah svežega paradižnika. Ugotovili smo, da so semena enaka po barvi, le da je v vrečki seme že posušeno.

Seme paradižnika iz vrečk smo posejali v lonček. Ko so bile sadike dovolj velike, smo jih presadili v vrtno zemljo. Vrt smo pripravili skupaj z otroki. Najprej smo ga prelopatali, pod rušo smo položili suho listje. Nato smo z grabljami zrahljali zemljo. V zemlji smo našli tudi deževnika. V knjigi smo prebrali, da so deževniki koristne živali, saj rahljajo zemljo. Na zrahljano zemljo smo nato posadili sadike. Zemljo smo zastrli s pokošeno travo. Sadike smo zalili z deževnico. Na sprehodih, smo se vedno ustavili ob našem vrtu in opazovali rast. Otroci so bili vedoželjni in jih je delo pritegnilo. Ko smo z delom končali, smo uživali v gibanju na svežem zraku.

Posejali smo tudi seme graha. Izkušnja, ki so jo otroci pridobili ob sejanju graha, je v njih vzbudila zanimanje in željo po okušanju zelenjave v juhi. Ko so otroci jedli kosilo, so v juhi opazili zrna graha. Vsi veseli so tekmovali, kdo bo našel v juhi več zrn graha in jih pojedel. Otroci so izkušnje pridobili s konkretnimi aktivnostmi, te naše aktivnosti pa so dobro vplivale, da so otroci radi uživali zelenjavo in z veseljem poizkušali novosti. Odločili smo se, da pripravimo še namaz iz zelišč in napitek iz melise, mete in limone.

Spoznali smo, kako iz mleka pridobimo mlečne izdelke. To smo si ogledali na tržnici Kmetije pr' Gaberšk. Poizkusili smo več vrst sira, kisló mleko in sirček. Da je kravje mleko zdravo, pa je pomembno, kako jo hranimo. Trava ne sme biti pognojena z umetnimi gnojili, ker potem na travniku ni več zdravilnih rastlin. Enako velja tudi za žita, ki jih pripeljejo v mlin. V mlinu smo otipali različne vrste moke in spoznali, kako iz zrna dobimo moko. Pomen čistega okolja brez škropiv pa je pomembno prav za vse živali in rastline. Še zlasti pa so občutljive čebele. To nam je povedal čebelar g. Koželj, ki je vključen v Čebelarstvo zvezo Slovenije. Pokazal nam je, kje čebele domujejo in kje goji matice. Povedal nam je, da so mu čebele tudi že poginile. Posladkali smo se z medom. Okušali smo cvetlični, gozdni in kostanjev med. Med smo odnesli v vrtec in si tam z njim osladkali čaj. Čaj smo

pripravili iz zdravilnih zelišč mete, melise, šipka in kamilice. Ob pitju čaja smo prepoznavali okuse.

Spoznali smo načine pridelave zdrave hrane v našem domačem okolju. Veliko od tega okušamo vsak dan v našem vrtcu. Pomembno je, da že predšolskim otrokom privzgojimo veselje do gojenja rastlin, obdelave vrta in spoštljivega odnosa do narave, da bi začutili, kakšen pomen ima uživanje zdrave hrane, ki je pridelana v domačem okolju.

Vse te naše aktivnosti, ki smo jih izvajali, smo preko fotografij predstavili na sejmu Altermed v Celju in na Veronikinem festivalu ob praznovanju šestdesetletnice vrtca.

Zaključek

Človek je s svojim odnosom do narave kriv za velike spremembe, ki nastajajo. Z lastnim zgledom in spoštljivim odnosom do narave pa bomo pri otrocih spodbudili čut do narave. To pa storimo le tako, da bogastvo narave približamo našim otrokom in jim omogočimo, da se naučijo sami skrbeti zanjo. Otrok tako sam ugotovi, kako lahko pridelava zdravo hrano. Obenem pa spodbujamo k skupnemu razmišljanju, kaj lahko storimo za zdravje in svoje dobro počutje. Pomembno je, da že predšolskim otrokom nudimo možnosti da se seznanijo s pomenom zdrave prehrane. Otroci se učijo z aktivnim vključevanjem v delo, kar pomeni, da spoznavajo in raziskujejo preko lastnih izkušenj. Naše okolje želimo čim bolj izkoristiti in ga približati našim otrokom. Z različnimi aktivnostmi v naravi otrokom privzgojimo vrednote in znanje o okoljsko pridelani hrani. Poleg znanja, ki so ga otroci pridobili, so razvijali tudi zavedanje o prepletenosti odnosov v okolju. Spoznali so posledice človeških posegov v okolje. Ugotovili so, da vsak izmed nas prispeva svoj delež k zdravemu načinu pridelovanja hrane in tako tudi bolj zdravemu načinu življenja.

Literatura

1. Wilkes A.: Moja prva velika knjiga o naravi (prevod Jože Plešej), Založba Mladinska knjiga 1995
2. Katalinič D.: Od semena do rastlin, Zavod RS za šolstvo in šport, 1992
3. Katalinič D., Tratnjek L., Anželj B.: Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu, Zavod RS za šolstvo in šport, 2007

BUČNI KOTIČEK

Povzetek

Tudi v tem šolskem letu 2012/2013 nam je Ekošola ponudila sodelovanje v različnih projektih. V našem vrtcu, Vrtcu Postojna, izvajamo kar nekaj projektov s področja zgodnjega naravoslovja. S kolegico sva skupaj z našimi 3-4 letniki izvedli celoletni projekt: Bučni kotiček oz. buče skozi letne čase. Z različnimi aktivnostmi sva želeli otrokom približati naravo, povezati tradicijo s sedanostjo a hkrati otroke motivirati za razumevanje pojavov v naravi. Kakšne izkušnje pridobijo otroci v otroštvu nadalje vpliva na njihovo delovanje. Otroško okolje je omejeno na majhen del sveta, v katerem se otroci gibljejo. Pa vendar je ta majhni del sveta lahko neizmerno pisan in zanimiv. Tudi čas v katerem živimo nam ni ravno najbolj naklonjen. Mnogi otroci nimajo možnosti opazovati rastlinskega ciklusa v naravnem okolju. Zato sva otrokom nudili številne možnosti, da so preko izkušenj skozi smiseln preplet različnih področij dejavnosti, suvereno stopali v stik z naravo.

Ključne besede: zgodnje naravoslovje, buče, opazovanje, projekt

Abstract

In this schoolyear of 2012/2013, Ekošola has also offered us cooperation in many different projects. In our kindergarten, Kindergarten of Postojna, we are doing many projects from early biology. In companion with my colleague, together with our 3 to 4 year old children, we did a whole project: Pumpkin nook or pumpkins trough the seasons. With different activities, we have tried to present nature to our children, connect tradition with present time and motivate children to understand natural phenomena. Childrens behavior and work later on, is based on the experiences they get in their childhood. Childrens environment is limited to a small part of the world in which they are moving. Although this little bit of the world, can be very colourful and interesting. The time, which we are living in, is not fond to us; many children do not get chance to look at the plants in the nature, in different seasons. So we offered children many chances to get a logical mix of different work areas, so they can understand nature the best.

Keywords: preschool science, pumpkins, observation, project

Uvod

Časi, ko so buče gojili le tisti, ki so iz njih izdelovali bučno olje, ali tisti, ki so želeli imeti na svojih vrtnih ograjah zanimiv okras, so mimo. Bučke in buče so našle svoje mesto že skoraj na vsakem slovenskem vrtu. Buče (lat. Cucurbita) so rod v družini bučnic (lat. Cucurbitaceae). V različni strokovni literaturi lahko zasledimo, da so buče izjemno primerne za pripravo okusnih in zdravih obrokov. Buče sodijo med najstarejše znane gojene rastline, zato sva se odločili, da ta pisani svet buč predstaviva otrokom. S tem projektom sva želeli otrokom ponuditi dejavnosti, s pomočjo katerih bi aktivno sodelovali pri raziskovanju in spoznavanju naravnih procesov, hkrati pa razvijali naklonjen, spoštljiv in odgovoren odnos do narave.

Metode

• **Metoda pogovora, razgovora (dialoška metoda):** otroci so imeli že določeno predznanje o tej tematiki, šlo je za živahno izmenjavo mnenj, vprašanj in odgovorov

med otroki in odraslimi ter med otroki samimi. Vprašanja, ki sva jih postavili otrokom so bila jasna, primerna njihovi starosti, kratka in čimbolj konkretna. Uporabljali sva vprašanja odprtega tipa, tako so imeli otroci možnost različnih odgovorov. Otrokom sva pri odgovorih nudili dovolj časa za razmislek pri tem pa upoštevali individualne razlike med posamezniki.

- **Metoda opazovanja:** otrokom sva z ureditvijo bučnega kotička in kasneje še bučnega vrtilčka nudili vsakodnevni vpogled v življenjski cikel buč. Ta metoda se je delno prekrivala z metodo demonstracije. Otroke sva predvsem na začetku projekta načrtno spodbujali in motivirali k opazovanju, kaj kmalu pa so opazovali že povsem spontano – ob vidnih rezultatih so tudi sami podajali iniciativo za nadaljne aktivnosti.
- **Metoda primerjanja:** otroci so primerjali buče po velikosti, barvi, obliki, primerjali so bučna semena in jih razvrščali. Opazovali in primerjali so med seboj bučne sadike, ter še bučne in fižolove sadike.

- **Metoda opisovanja:** pomembno je, da otroci svoja opažanja, ugotovitve in občutja tudi izrazijo. Otrokom sva pomagali poiskati ustrezne izraze, bogatili so besedni zaklad, hkrati so svoje novo znanje posredovali družinskim članom.
- **Metoda praktičnih del:** otroci so aktivno sodelovali pri vseh dejavnostih; iskanju, zbiranju, prinašanju buč, pripravi bučne juhe, sejali so bučno seme, negovali rastline, pripravili gredico na vrtu, presadili bučne sadike ...

Diskusija

Jesen

Otroci so v vrtec prinašali različne buče. Opisovali so jih, primerjali, iskali podobnosti oziroma razlike.

V: »Kakšne oblike so buče?«

- Ta me spominja na hruško.
- Rumena je pa kot sonček ali pa jajček.
- Meni se buča zdi kot en lonček.
- Spominja me buča na vrtljak, zato ker ima gor kot ene sedeže.
- Meni se zdi kot klanec, klanec je visok.
- Mene pa spominja na kolesa od kolesa.
- Ta ima obliko gobe, je kot velika goba.

Zastavili smo si tudi problem, opazovali smo gnilo bučo, le kaj se dogaja z njo?

- Buča je zmečkana.
- Morda so jo popapale muhe.
- So jo stiskali pa je taka.
- Pojedli so jo črvički ali pa gosenice, lahka je ta buča.
- Buča smrdi, mislim, da so bile mravlje.
- Mehka je, mislim, da nima semen, verjetno so jo mravljinici pojedli.

Buče smo razrezali, ugotovili, da so v notranjosti semena, da semena obdaja sočno bučno o semenje, uporabili smo ga za pripravo izvrstne bučne juhe. Ugotovili smo tudi, da plod prekriva trda povrhnjica, ki je na otip pri nekaterih bučah hrapava z izrastki, druge buče so pa gladke. Otroci so bučno notranjost tudi vonjali, le na kaj jih je spomnil vonj buč?

- Buča diši po zemlji.
- Meni diši po notri.
- Diši kot lubenica.
- Diši kot drevo ali pa grm.

Zima

Zimski čas smo izkoristili, za igro s semeni. Že v jeseni smo shranili semena različnih buč, jih pravilno označili. Semena so otroci preštevali, jih tehtali, vizualno primerjali. Ugotavljali so, da se nekatera svetijo in da so tudi bolj gladka od drugih. Otroci so se čudili številu semen:

- Mislim, da je bilo v največji buči tristo milijonov semen.
- Tri, štiri, pet, glej – toliko jih je!

Pomlad

Otroci so ugotavljali, kaj potrebuje rastlina za rast. Pripravili so pripomočke za sejanje bučnih semen, posadili pa smo tudi fižol. Ugotovili smo, da rastlina potrebuje zemljo, vodo, toploto, zrak in svetlobo za rast. Otroke je hitra rast bučnih rastlin zelo presenetila, sadike so redno zalivali, opazili so, da sadike obiskujejo mravljice. Rastline so opazovali s pomočjo povečevalnega stekla. Vsa opažanja so sproti narisali na skupen plakat. Plakat smo razstavili, otroci so s pomočjo plakata obnavljali pridobljeno znanje. Kaj kmalu smo ugotovili, da so bučne sadike prevelike, skupaj smo pripravili bučno gredico. S pomočjo strokovne literature smo ugotovili, da buče za rast potrebujejo le dobra humusna tla, toplo podnebje in primerno vlago. Te pogoje bomo poskušali vzdrževati preko poletja. V jeseni pa pričakujemo in se veselimo lastnega pridelka buč.

Zaključek

Buče so se zaradi svoje pestrosti in barvitosti plodov izkazale kot čudovit motivacijski »pripomoček«. Buče so bile v tem projektu osnova ob kateri so otroci spoznavali raznolikost narave in njenih življenjskih procesov. Tako motivirani otroci so bili ves čas projekta aktivno vključeni v raziskovanje in učenje. Ključnega pomena je bilo opazovanje, in sicer opazovanje kot naravoslovni postopek. To pomeni, da so bile vse dejavnosti skrbno načrtovane in usmerjene. Zelo pomemben je bil tudi komunikacijski pristop, ki je otroke spodbujal k razmišljanju. Otroci so bili zelo iznajdljivi, prispevali so mnoge ideje, nekatere smo preizkusili tudi v praksi. Take osebne izkušnje so za otrokov razvoj najdragocenejše, saj le tako lahko izkusijo in doživijo naravo z vsemi čuti.

Literatura

1. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
2. Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulumu za vrtce. (2008). Maribor: Založba Obzorja.
3. Podgornik Reš, R. (2005). Čarobni svet buč. Ljubljana: Kmečki glas.

ČEBELE

Povzetek

Narava predstavlja neusahljiv vir informacij, ponuja ne-
skončno možnosti za raziskovanje, opazovanje, eksperimen-
tiranje ...

Prav zato je narava tesno povezana z otroki, daje jim ši-
rino, lepoto, predstavlja širine nemogočega in hkrati doseglji-
vega. Hkrati jih opominja, da je potrebno za naravo skrbeti
in jo spoštovati. Vrtec ima pri slednjem pomembno vlogo;
približati spoštovanje preko igre.

V oddelku 5 - 6 let smo se v šolskem letu 2012/13 posvetili
čebelam. Čebele so dobre pokazateljice v kakšnem oko-
lju živimo, zato je pomembno, da jim ne glede na njihovo
velikost pripišemo velik pomen, saj bi v primeru njihovega
izumrtja bil svet popolnoma drugačen.

Ključne besede: predšolski otrok, čebele, narava,
čebelarstvo.

Abstract

Nature is an inexhaustible source of information and it of-
fers us many opportunities for exploration, observation
and experimentation...

That is why nature is closely related to the children, giving
them beauty and at the same time, it provides broad-mind-
edness. It reminds them that it is necessary to take care for
nature and respect it. Nursery school has an important role
in that; it can teach respect through the game.

With children of 5-6 years, we devoted recent school
year 2012/13 to bees. Bees are a good indicator of the envi-
ronment we live in, that is why they are of great importance
regardless of their size, and in case of their extinction of the
world would be completely different.

Keywords: preschool children, bees, nature, bee-
keeping.

Uvod

Besede so kot čebele: pikajo ali prinašajo med, pravi eden
izmed pregovorov o čebelah.

V kurikulumu za vrtce je narava tesno povezana z ostalimi
področji, predvsem z jezikom, kateremu smo dali še pose-
ben poudarek, saj je letošnja prednostna naloga vrtca in
šole bralna pismenost. Vse neznane in nove besede v po-
vezavi s čebelami smo zapisali na tablo in jih tako zavestno
uporabljali in vnašali v naše dejavnosti.

Namen tematskega sklopa je bil spoznavanje čebel, pomen
čebel in čebelarstva ter čebeljih pridelkov oz. izdelkov.

Metoda

Pri delu so bile uporabljene metode pogovora, poslušanja,
igre, razlage, praktičnega dela in demonstracije.

Diskusija

V uvodnem delu je bila uporabljena strategija VŽN:

KAJ ŽE VEM O ČEBELAH?	KAJ ŽELIM IZVEDETI O ČEBELAH?	KAJ SEM SE NAUČIL O ČEBELAH?
Imajo krila.	Kako čebele pičijo?	Čebele oprahujejo, s tem ko letajo s cveta na cvet. Pri nogi ima vrečko, v katero daje cvetni prah, potem zleti v čebelnjak in tam nastane med.
Nabirajo med.	Kako nastane med?	Čebele nabirajo cvetni prah in nektar. Zato imajo rilček.
Živijo v čebelnjaku.	Kako čebele nastanejo?	Najprej je ličinka. Čebeljo družino sestavljajo trot, matica in čebele delavke.
Pikajo.	Zakaj čebela umre, ko piči?	Čebelji zadek se zarine v kožo in ko čebela želi izvleči želo, poškoduje zadnji del
Čebelarji skrbijo za čebele.	Kdaj so bile prve čebele že na svetu?	Že dolgo nazaj so bile čebele na svetu.
		Čebele delavke začnejo delati takoj, ko se narodijo. Odletijo, če matica odleti na drevo za matico.
		Poznamo kranjsko sivko, ki je - sive - barve.
		Čebele so za nas pomembne, brez njih ne bi mogli preživeti, ker bi bili brez hrane.
		Čebela si zapomni vrata čebelnjaka, ne barvo čebelnjaka.
		Da lažje zaspiš, lahko poješ žličko medu.

Cilji, ki smo jim sledili:

- otrok odkriva in spoznava živo in neživo naravo;
- otrok odkriva, da živa bitja iz okolja nekaj sprejemajo in v okolje nekaj oddajajo ;
- otrok spoznava, da mu uživanje medu pomaga ohraniti zdravje;
- Načrtovane naravoslovne vsebine izvajati v naravnem okolju, ekosistemu, ki povezuje rastlinstvo in živalstvo, človeka in neživo naravo;
- vzgajanje in izobraževanje za trajnostni razvoj z vključevanjem medsebojnih odnosov in odnosa do narave in družbe;
- izgrajevanje znanja, odgovornosti, kritičnosti z novimi izkušnjami iz tematskega sklopa (Kurikulum, 1999).

V času obravnavanja tematskega sklopa smo obiskali lekarno, kjer nam je farmacevtka pokazala, v katerih zdravilih najdemo čebelje pridelke, spoznali smo uporabne lastnosti medu za opekline, udarnine, boleče grlo, za preventivo pred prehladnimi obolenji, kozmetične izdelke z medom ... pa tudi proti nespečnosti nam pomaga čajna žlička medu.

V skupino smo povabili gospoda Teodorja, ki nam je predstavil dejavnost čebelarja. S seboj je prinesel otroško zaščitno obleko, katero so nekateri otroci preizkusili. Tudi satje smo lahko otipali in ga povonjali. Spoznavali smo čebelje pridelke (med, cvetni prah, vosek, propolis, matični mleček). Ob koncu srečanja smo se posladkali s pravim domačim, slovenskim medom.

Obiskali smo čebelarko v Žižkih, ki nam je razkazala čebelnjak, pokukali smo v zadnji del čebelnjaka, kjer je prijetno dišalo in slišali smo brenčanje čebel, videli smo tudi satje.

Čebelar in čebelarka sta nam povedala, da bo letos slaba letina medu, saj vremenske razmere niso bile ugodne. Seznanili smo se z različnimi vrstami medu.

Na travniku smo opazovali čebele pri njihovem delu. Izkoristili smo priložnost in se nekaj minut sprostili na sveže pokošenem travnatem igrišču in tako poslušali brenčanje čebel.

Učiteljica biologije nam je pripravila mikroskop, kjer smo si ogledali čebelji rilček. S pomočjo interaktivne table smo o življenju čebel izvedeli še precej informacij.

Ogledali smo si dokumentarec *Od čebele do medu* in tako poglobili naše vedenje o čebelah.

Naučili smo se pesmico Čebelica ter ustvarili svojo tradicionalno panjsko končnico.

Tematski sklop smo zaključili »sladko«; z učenci 8. razredov smo namreč pripravili sadno-medeno solato.

Zaključek

Biti del neokrnjene narave, živeti v sožitju in z njo pri tem uživati, vse to to prenašati na otroke, je pomembno poslanstvo vzgojiteljice.

Tematski sklop Čebele smo zaključili pozneje kot smo načrtovali, saj zaradi slabega vremena nekaterih dejavnosti nismo mogli izvesti (obisk čebelarja, opazovanje čebel ...). Otroci so v zaključni evalvaciji povedali, da so jim čebele všeč, da se zavedajo pomembnosti in koristnosti čebel.

V Priročniku h kurikulumu (2008) je zapisano, da se naravoslovni pojmi razvijajo postopoma od hipotez, sklepanja, klasificiranja, do iskanja ter povzemanja bistva in pomena ter oblikovanja konceptov. Vse to poteka nezavedno, vendar predstavljajo osnovne znanstvene metode v naravoslovju.

Narava predstavlja veliko igrišče, ki je vznemirljivo, otroci lahko lovijo ravnotežje, plezajo, skačejo, se gugajo in skrivajo (Danks, 2007). Naj bo takih igrišč na voljo vsak dan.

Literatura

1. Danks, F. (2007). *Igrišča narave: igre, ročne spretnosti in dejavnosti, ki bodo otroke spravile ven*. Ljubljana: Didakta.
2. Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
3. Otrok v vrtcu (priročnik h kurikulumu za vrtce). (2008). Maribor: Založba Obzorja.

EKOPTIČJE HIŠICE – SKRBIMO ZA PTICE

Povzetek

Za temo Ekoptičje hišice sem se odločila, ker sem opazila, da otroke narava sicer zanima, vendar se je vsak njihov poskus, da bi z njo vzpostavili primeren odnos, po navadi zelo hitro končal. Zato sem v letni delovni načrt med prioriteten naloge in cilje vključila dva cilja:

- Oblikovati in delovati za oblikovanje ozračja za uveljavitev spoštovanja vrednot, kot so sposobnost deliti, prevzeti odgovornost, biti kritičen, zavzemati se za blagostanje družbeno-socialnega in naravnega okolja;

- Razvijanje osnov za naslednje naravoslovne sposobnosti, kot so: razumevanje, opazovanje, spremljanje, izvajanje, načrtovanje eksperimentov, raziskovanje, primerjanje, razvrščanje, lastno razmišljanje, varno delo, spretno delo, ekološko razmišljanje in ravnanje, pozitiven odnos do narave, informacijska pismenost, uporabljanje znakovnih sistemov, samoiniciativnost za lastno raziskovanje, kritično vrednotenje, ustno in pisno opisovanje, izbiranje strategij, presojanje, ocenjevanje, vrednotenje, odločanje, sistematičnost pri reševanju problemov, uporabnost pridobljenega znanja, sinteza in analiza.

Projekt je potekal v oddelku, kjer je 21 otrok, starih od 5 do 6 let, od 15. 1. do 7. 2. 2013, z vmesnimi prekinitvami. Pri projektu so poleg mene, ki sem bila vodja, sodelovali Marko, dijak na praksi, in Mojca, pomočnica vzgojiteljice, hišnik Peter, pedagoška vodja Irena in vzgojiteljica Andreja z otroki. Večino dejavnosti smo izvajali v naši enoti.

Ključne besede: ptiči, projektno delo, aktivno učenje

Abstract

I chose the topic of an eco-friendly birdhouse because I noticed that children have a keen interest in nature, but every attempt of theirs to establish a proper relationship with it usually ends very quickly. It is for this reason that I included the following two goals among the priorities and objectives of our annual work plan:

- To create an atmosphere of collaboration that supports mutual respect and shared values such as the ability to share, to take responsibility, to be critical and to strive for the welfare of the social-economic and natural environment;

- To create a basis for the development skills and abilities in the following areas: understanding, learning through observation, watching experiments, conducting experiments, planning experiments, exploring topics, making comparisons, classifying objects, metacognitive regulation (the ability to manage their own thinking processes), working safely, working skillfully, ecological thinking and pro-environmental behaviour, a positive attitude towards nature, information literacy, the use of sign systems, taking the initiative to do their own research, critical evaluation, description (oral and written), strategy selection, judging, evaluation, assessment, decision-making, systematic problem solving, productive use of acquired knowledge, synthesis and analysis.

The project was carried out with a group of 21 children aged from 5-6, from 15 January to 7 February 2013 (intermittently). The project team consisted of me (the project leader), Marko (a student on a work placement assignment), Mojca (an assistant teacher), Peter (the school caretaker), Irena (the head teacher), Andreja (the teacher) and the children. Most of the activities were carried out in our unit.

Keywords: birds, project work, active learning

Uvod

Dr. Barica Marentič Požarnik (2000) meni, da je učenje uspešnejše, če poteka s samostojnim iskanjem in razmišljanjem, s smiselnim dialogom v skupini, s postavljanjem in preizkušanjem hipotez. Predvsem je pomembno, da otroka miselno in čustveno aktivira, je zanj osebno pomembno in

zanimivo, predvsem pa je učinkovito, kadar je vpeto v otrokove življenjske izkušnje. Tako znanje je trajnejše in uporabno v novih situacijah.

Učni proces je treba razumeti kot interakcijo med dejanji otrok, ki so usmerjeni k cilju, in realnostmi okolja, ki vplivajo

na ta dejanja. Otroci sestavljajo svoje lastne modele realnosti, ki se sčasoma razvijejo kot odziv na nove izkušnje in izpostavljenost drugim pogledom.

Aktivno učenje je učenje, pri katerem otrok deluje na predmete, vstopa v interakcijo z ljudmi, zamislimi in dogodki, pri tem pa oblikuje novo razumevanje (Hohmann, Weikart, 2005).

Aktivno učenje je podlaga za poln razvoj človekovih sposobnosti. Učenje je najučinkovitejše, kadar so zagotovljene razvojno primerne učne situacije.

Projekt

Nastajanje pobude oziroma ideje s končnim ciljem

Ker sem načrtovala vsebino, sem se zavedala, da bosta sodelovanje in zanimanje večja, če bomo otrokom »podtaknili« pobudo. Zato sem se odločila, da otroke odpeljem na sprehod, kjer bodo mogoče opazili ptice. Ker se to ni zgodilo, sem se sama ustavila ob grmu, v katerem je bilo veliko vrabcev, in se začudila: »Joj, koliko ptic je v tem grmu!« Na moje začudenje se je odzvala deklica: »Ja, kaj pa delajo tukaj, a ne bi morali iti v tople kraje?« Ob tem se je razvil naslednji pogovor:

»Mogoče so to zimski ptiči in so zato tukaj.«

»Ali iščejo hrano?«

»Ker je sneg, je nimajo dovolj in so lačni!«

»Mi jim pa doma damo hrano v hiško.«

Na podlagi pobude sem oblikovala globalni cilj projekta, s katerim so se strinjali tudi otroci: »Pomagajmo pticam, ki zimo preživijo pri nas.«

Oblikovanje idejne skice z delnimi cilji in nalogami

Pri oblikovanju idejne skice sem se opirala na naslednja vprašanja: Katere ptice poznate?, Ali vse ptice ostanejo pri nas?, Kdo skrbi za ptice pozimi, ko nimajo hrane?, Kje lahko ptice vidimo?, Kdo nam lahko kaj pove o pticah?, Kje še lahko kaj izvemo o pticah?, Kako lahko pomagamo pticam?

Na podlagi idejne skice sta nastali dve temi: ptice in poskrbimo za ptice.

Na podlagi pobude in ideje sem projekt poimenovala Ekoptičje hišice – skrb za ptice.

Na tretji stopnji smo oblikovali načrt z nalogami, udeleženci, časom in krajem izvedbe in kako bomo načrt uresničili.

Operativni cilj projekta

- Otrok spozna ptice.
- Otrok spozna besedo, knjigo, internet, časopis, revijo kot vir informacij.
- Otrok pridobiva izkušnje, kako lahko sam dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.
- Otrok razvršča in ob tem spozna grafične prikaze, jih oblikuje in odčitava.
- Otrok razvija predstavo o nastajanju odpadkov, pomenu in možnostih predelave (večkratne uporabe).
- Otrok spozna delovni proces in razvija primeren odnos do dela in organizacijskih sposobnosti.

Metode dela

Opazovanje, pogovor, raziskovanje, pripovedovanje, predvidevanje.

Izvedba načrta

Prva dejavnost: katere ptice poznamo

Ker je za uspešen učni proces vedno dobro izhajati iz predznanja otrok, sem jim za uvod predlagala, naj navedejo, katere ptice poznajo. Otroci so navedli naslednje ptice: črni kos, vrana, golob, pa »tisti, ki se je moral učiti letenja – Lukec« (škorec iz pravljice), sinička, galeb, orel, jastreb, sova, kukavica in vrabec.

Informacije smo iskali pri otrocih in vzgojiteljih iz drugih skupin, babicah, dedkih, mamicah in očkih, v knjigah, na računalniku.

Naslednji dan smo na seznam ptic dodali: štokljo, črno žolno, zelenca, brgleza, pegama, lastovko, liščka. Po pogovoru smo izdelali plakat s slikami navedenih ptic. Pod sliko so napisali imena ptic in jih po predvidevanjih obkrožili, če je bila ptica selivka ali ne.

Druga dejavnost: opazujemo ptice v okolici vrtca

Dejavnost je potekala kot sprehod, na katerem opazujemo ptice v naši okolici. Takoj ob prihodu iz stavbe so otroci v navalu navdušenja tekali za pticami in vpili, naj pogledam, katera je. Seveda so vse ptice takoj pobegnile. Zato smo se pogovorili o tem, kako moramo ravnati, da bomo lahko bolje opazovali ptice, ki smo jih tudi fotografirali.

Tretja dejavnost: iz različnih virov ugotavljamo, katere ptice prezimijo pri nas in katere odletijo v tople kraje

V tematski knjižni kotiček smo dali knjige od doma in iz mestne knjižnice: Sto slovenskih ptic, Ptice, Svet ptic, Oaza na pragu Kopra in doma narejeno mapo s fotografijami in opisi značilnosti ptic. V knjigah smo poiskali podatke, katere ptice odletijo na jug in katere ostanejo pri nas. Ugotovitve smo prikazali s Carollovim diagramom. Ko so otroci primerjali izsledke na diagramu in plakatu, so ugotovili, da se »niso nič zmotili«.

Četrta dejavnost: spoznajmo značilnosti ptic: kako se ptice oglašajo, zakaj imajo perje, kakšne so

Ko smo gledali plakat, neposredno opazovali ptice in pregledovali knjige o njih, smo ugotavljali značilnosti ptic, kakšne barve je njihovo perje in kakšni so njihovi kljuni. Otroci so povedali, da ima lastovka tak rep kot škarje, da se ptiči rodijo iz jajčka, da imajo majhne možgane, da ima črni kos rumen kljun, taščica rdeč vrat, da je kosovka rjava, da lahko letijo, ker imajo krila in so lahki. Z zvočnim posnetkom na računalniku smo skupaj in v skupinah poslušali ptičje petje.

Peta dejavnost: izdelajmo ptičjo pogačo in nize iz arašidov

Najprej smo izdelali nize iz arašidov in jih obesili na grm v atriju. Še isti dan so otroci opazili, kako spretno so ptice kljuvale v lupino in praznile njihovo vsebino. Naslednji dan smo iz svinjske masti in semen pripravili ptičje pogače.

Šesta dejavnost: izdelajmo ptičjo hišico, izdelke razobesimo v atriju in parku

Ideje za material smo oblikovali že pri načrtu, saj smo tako zagotovili dovolj časa za zbiranje materiala, kot je les, kameenje, zamaški in embalaža iz različnih materialov. V ponedeljek je deček prinesel v vrtec hišico, ki sta jo z očkom naredila doma. Hišico smo pobarvali in odnesli k hišniku Petru, ki jo je prelakiral in postavil v naš atrij. Od tega dne naprej so otroci vsak dan opazovali, kaj se v njej dogaja. Iz zbrane materiala smo tudi sami izdelali različne hišice. Napolnili smo jih s semeni in jih razobesili v parku pri vrtcu.

Predstavitev dosežkov

O dogajanju v oddelku smo obvestili tudi širšo javnost z dvema plakatoma pri vhodu v našo enoto in v Knjižnici Jožeta Mazovca.

Starše sem o poteku projekta seznanjala po e-pošti, vsak dan sem na oglasni deski objavila opis dejavnosti. Ob koncu projekta smo v skupino povabili pedagoškega vodjo in ravnateljico. Povedali smo jima, kaj smo delali in kaj smo se naučili.

Evalvacija – sklep

Kljub vmesnim prekinitvam so otroci vseskozi nemoteno sodelovali oziroma sem celo opazila, da so se k posameznim dejavnostim vključili tudi tisti otroci, ki prej niso kazali večjega zanimanja. Na koncu projekta so ptice prepoznali po oglašanju in barvi: »Vrana kraka.«, »Ali slišiš siničko?«, »Pridi pogledat siničko.« Zapomnili so si večino imen posameznih ptic. Projekt sem končala z vprašanji: »Kaj vam je bilo pri projektu všeč?«, »Kaj se vam je zdelo prav posebej zanimivo?«, »Ali bi kaj dodali ali spremenili?«, »Ali ste spoznali kaj novega?«.

Otroci so nanizali naslednje odgovore:

»Všeč mi je bilo, da smo delali pogače.«

»Meni je bilo všeč, ko so ptiči prileteli in so jedli pogače in arašide.«

»Meni je ugajalo, ko je taščica priletela v novo hiško.«

»Da smo delali ptičje hišice.«

»Zanimivo mi je bilo, kako so ptiči jedli v hiški in kako so jedli pogače.«

»Hiškam bi dodala srček ali rožico.«

»Veš, videl sem, da nekateri ptiči niso prijazni. Pri nas je neki vrabček zbrcal vse ptiče iz hiške.«

Starši so se v projekt vključevali tako, da so prinašali odpadni material, zbirali informacije in literaturo, prinašali hrano.

Ta tema je nekatere otroke spodbudila, da so razvili igre, ki so vsebovale vsebinske pojme: zdaj se igrajo igrico »Bežite ptički, prihaja maček«, ki so si jo sami izmislili.

Pri projektu sem vseskozi skrbela tudi za medpodročno povezavo. Tako smo pri gibalnih minutkah letali kot ptice, pri umetnosti smo iz plastelina in gline modelirali ptičke, med počitkom prebirali knjige z izbrano vsebino, otroci so sami fotografirali ... Likovni izdelki so pokazali, da so otrokove predstave o pticah in ptičji hišici močno povezane z njihovim domom, saj je večina otrok narisala hišo z okni in vrati, kar pomeni, da je pri njih še močno prisoten antropomorfizem. Osnovnega cilja še nismo v celoti uresničili, saj skrbi za ptice še niso prevzeli kot obvezo. Sem pa prepričana, da bodo z izkušnjo in pozitivnim zgledom sčasoma razvili pravičen odnos do narave in skrbnosti zanjo, vem pa, da me mora pri teh prizadevanjih močno podpreti tudi družina vsakega otroka.

Literatura

1. Beaumont, Jacques, 2007. Gozdne živali. Ljubljana: Oka.
2. Burton, Robert, 2005. Življenje s ptiči. Kranj: Narava.
3. Ekošola. Pridobljeno (8. 2. 2012) s svetovnega spleta: <http://www.ekosola.si/>
4. Davies, Nicola, 2004. Ptiči. Murska sobota: Pomurska založba.
5. Dierschke, Volker, 2008. Kateri ptič je to. Olševsek: Narava.
6. Kandare Stanislava, 2012. Letni delovni načrt oddelka. Ljubljana: Vrtec Zelena jama.
7. Marentič Požarnik, Barica, 2000. Psihologija učenja. Ljubljana: DZS.
8. Rahir, Renee, 1997. Prihajam iz jajca. Ljubljana: Kres.
9. Snedden, Robert, 1993. Kaj je ptič. Ljubljana: DZS.
10. Svet ptic, 02/06, 2006. Urška Koce (ur.). Ljubljana: Revija Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, letnik 18, št. 04. ISBN 1580-3600.
11. Svet ptic, 04/12, 2012. Petra Vrh Vrezec (ur.). Ljubljana: Revija Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, letnik 18, št. 04.
12. Šalaj, Nataša, 2007. Oaza na pragu Kopra. Ljubljana: Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije.
13. Škornik, Iztok, 2006. Sto slovenskih ptic. Ljubljana: Modrijan.
14. Hoffman, Mary, Weikart, David P., 2005. Vzgoja in učenje predšolskih otrok. Ljubljana: DZS, str. 9.

EKOOPAZOVALNI DNEVNIK MOJE DREVO

Povzetek

Vrtec Zelena jama se je v šolskem letu 2012/13 priključil številnim vrtcem, ki že sodelujejo v programu Ekošola. V okviru projekta Ekoopazovalni dnevnik Moje drevo smo sodelovale štiri skupine otrok, starih od 3 do 4 leta. Z njim želimo otrokom približati naravo in jim razvijati spoštljiv odnos do dreves, s katerimi bivamo in brez njih ne bi mogli živeti.

Najprej smo na igrišču vrtca posadili lipo, ki nam jo je podaril gospod Ciglar. Opazovali smo, kako se je z letnimi časi spreminjala, z različnimi dejavnostmi smo jo bolje spoznavali in skrbeli zanjo.

Ključne besede: lipa, ekoopazovalni dnevnik Moje drevo, narava

Abstract

During 2012/13, the Zelena Jama kindergarten joined many other kindergartens that had already been participating in the project Eco School.

Four groups of 3-4 year old children participated in the project Eco observation log : My tree. Its goal was to bring nature closer to children and help them develop a respectful attitude towards the trees with which we coexist and without which life would not be possible.

First of all, we planted a linden tree, donated to us by Mr. Ciglar on the kindergarten's playground. We watched how it changed with the seasons and we got to know the tree better and learned what we needed to do to take care of it.

Keywords: linden, eco observation log, tree, nature

Uvod

Projekta smo se lotili, ker bi radi v otrocih vzbudili pozitiven odnos do narave, jih spodbujali, da izrazijo svoje razmišljanje, želje, čudenje in otrokom omogočali, da jih usmerimo v zanimivo opazovanje.

Na igrišču imamo javorje, vrbin paviljon, ker pa je še dovolj prostora, smo se odločili, da posadimo še lipo.

Nekaj zanimivosti o lipi: lipa je bila že v antiki simbol prijateljstva, modrosti in pravičnosti. Velja tudi za simbol slovenstva in celo slovanstva. Že pred 8. stoletjem, še v času poseljevanja, je imela lipo vsaka slovenska vas, pod njo so se zbirali starešine, se posvetovali in razsojali. Pod lipo se je govorila samo resnica. Lipa lahko zraste do 40 metrov visoko in obseg njenega debla lahko meri tudi 5 metrov. Deblo je ravno in pravilno, krošnja je široka, skorja je sivorjava, listi srčasti. Cvetovi so rumeni in dišeči, lipa cveti junija. Lipovo cvetje ima več zdravilnih lastnosti, pogosto ga uporabljajo za pripravo čajev. Ličje iz skorje so včasih uporabljali v vrvarstvu, za pletenje vreč, košar ... Lipa je medonosna vrsta, daje izvrsten med, v nekaterih deželah jo sadijo v nasadih za čebeljo pašo. Lipov les je najlažji od vseh evropskih vrst lesa, zelo mehak in prožen. Uporabljajo ga v rezbarstvu, za izdelavo igrač, orgel, klavirjev, ...

Lipa spomladi

Metode

Uporabljali smo metode opazovanja, pogovora, razlage, raziskovanja, sklepanja, igre, primerjanja, fotografiranja, uporabe tehnik aktivnega učenja.

Načrtovani postopki

Otroci spoznavajo pomen drevesa za ljudi in naravo. Posadijo drevo, spremljajo njegovo rast. Likovno, glasbeno, plesno in besedno podoživljajo svoj odnos do drevesa. Opazujejo drevo in spremljajo spremembe, ki jih opazijo na njem. Raziskujejo drevo z vsemi čutili, kot so: tip, vid, vonj in sluh. Pod drevesom izvajajo dejavnosti, ki jih izberejo sami, in spoznavajo življenjske razmere drevesa.

Diskusija

Cilji

- doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih;
- razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do drevesa ter privzganjanje vrednot in znanja za varovanje okolja;
- razvijanje spretnosti opazovanja, načrtovanja, razvrščanja;
- spoznavanje ravnega ciklusa drevesa.

Dne 15. 11. 2012 je bil za malčke iz vrtca Zelena jama, enote Vrba, prav poseben dan. V enoti Vrba smo v okviru projekta Ekoopazovalni dnevnik Moje drevo posadili lipo.

Drevo nam je podaril gospod Ciglar. Otrokom je povedal, kje ga je dobil, in jim razkazal vejice, veje, deblo in korenine, ki jih bo treba zagrebsti v zemljo. Lipo smo posadili na igrišču pred vrtcem, kjer bo imela dovolj svetlobe za rast, saj v bližini ni drugih dreves.

Vzdrževalec Peter je izkopal jamo in dovolil otrokom, da so jo navdušeno razširili s svojimi malimi lopatkami. Lipo je postavil na sredino jame in korenine počasi zasipal z zemljo, pri tem so mu spet pomagali otroci. Ob drevo je postavil močan količek in privezal lipo nanj, da se ne bi zlomila. Nazadnje je okoli nje postavil še ograjo za zaščito. Z otroki smo se pogovorili in naredili načrt, kako bomo odslej skrbeli za svojo lipo.

Lipo smo velikokrat hodili opazovat v različnih letnih časih in vremenskih razmerah. Otroci so o lipi povedali naslednje:

Novembra ob merjenju debeline debla: »To deblo je tako veliko kot moji trije prsti.«

Decembra, januarja: »Drevo je zrastle.« »Na njem je nekaj belega.« »Na njem je sneg.« »Drevo je drugačno, kot je bilo prej.« »Tudi popki so rdeči.« »To belo mu bom dal dol, da ne bo umazano.«

Marca: »Veliko vej je na lipi, več kot prej.«

Aprila: »Drevo ima na koncu lešnike!« »Ne, drevo ima listke.«

Maj: »Uuuuu, kako je zrastle naše drevo!« »Ima tole.« (Otrok pokaže na liste.)

Lepljenka

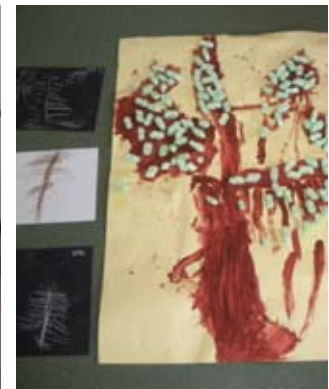
O lipi smo se pogovarjali, jo doživljali z vsemi čutili in zapisovali spremembe v Ekoopazovalni dnevnik Moje drevo. Po intenzivnem čutnem doživljanju drevesa smo lipo likovno upodobili z različnimi likovnimi tehnikami: slikali s čopiči, risali s svinčniki, suhimi barvicami, voščenkami, ogljem, s trganko, izdelali skulpturo lipe iz tulcev in papirja, iz gline in lipovih vejic.

V nadaljevanju smo gibalno uprizarjali rast lipe in plesali ob njej. V knjigah smo iskali informacije o lipi. Skupaj z gozdarko smo spoznavali ravnne okoliščine lipe in druga drevesa v parku pri Fužinskem gradu.

Za lipo na igrišču vrtca bomo še naprej skrbeli, jo po potrebi zalivali, nabrali nekaj njenih cvetov in si iz njih skuhal čaj. Opazovali bomo njene spremembe poleti in jeseni, iskali čebele in druge živali na njej in posedali v njeni senci.

Glina

Slikanje

Sklep

S tem projektom smo pridobili vsi, otroci in strokovni delavci. Vsak po svoje smo razvili čut za pomen lipe in drugih dreves za naše življenje. Otroci so spoznali lipo, odrasli pa smo postali do nje bolj spoštljivi. Otroci kažejo več zanimanja tudi za druga drevesa, kar bomo strokovni delavci uporabili kot izziv za nadaljevanje teme o drevesih.

Literatura

1. Katalinič, D. (2010). Ekoopazovalni dnevnik. Moje drevo. Ljubljana: Doves Portorož.
2. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport – Zavod RS za šolstvo.
3. Brus, R. (2004). Drevesne vrste na Slovenskem. Mladinska knjiga.

ČAJI IZ NAŠEGA ZELIŠČNEGA VRTA

Povzetek

V našem vrtcu si prizadevamo, da bi živeli z roko v roki z naravo, zato smo letos še posebej želeli otrokom ponuditi čim spodbudnejše okolje za raziskovanje narave. Zavedamo se, da je ozaveščanje ljudi o naravi ključnega pomena, zato ne odlašamo in začenjamo že pri najmlajših. Pri projektu smo se srečali s pomembno vlogo rastlin na Zemlji. Otroci so spoznali, da narava daje neprecenljive darove. Tokrat smo v svetu rastlin spoznavali zelišča in njihove zdravilne učinkovine.

Kaj pa ozaveščanje odraslih? Smo pri našem tempu in slogu življenja res že čisto pozabili, da bi bilo morda kavo kdaj pa kdaj bolje zamenjati s kakšnim zdravilnim čajem?

Ključne besede: zelišča, raziskovanje narave, ozaveščanje o naravi

Abstract

At our kindergarten, we strive to live hand in hand with nature. So, this year, we particularly wanted to offer children the most stimulating environment for the exploration of nature itself. We understand the importance of informing people about nature, so why put it off until tomorrow when we can start informing our youngsters today? During the project, the children learned about the important role that plants play on Earth and the invaluable gifts that nature provides. This time, they were introduced to the amazing world of plants, particularly herbs and their healing properties.

But what about informing adults? With our fast-paced and busy lifestyles, have we really completely forgotten that it might be better to (at least every now and then) replace coffee with some healing tea?

Keywords: herbs, exploration of nature, informing about nature

Uvod

Pri dejavnostih v naravi je poudarjeno pridobivanje izkušenj z živimi bitji in odkrivanje z raziskovanjem. Otroci imajo možnost razvijati naravoslovne pojme, naravoslovno mišljenje, sklepanje, postavljanje hipotez, reševanje problemov in oblikovanje konceptov. Projekt smo zastavili z raziskovanjem, saj je raziskovanje zabavno in razburljivo za otroke. Naše delo je potekalo na ravni celotne enote Zelena jama. Tema projekta je bila zelo zanimiva za strokovne delavke in za otroke, saj zeliščarstvo zaradi današnjega življenjskega sloga nehote izginja, ostala je le še peščica zeliščarjev, ki hranijo zdravilne skrivnosti matere narave.

Cilji

Cilji, ki smo si jih postavili:

- Razvijanje spoštljivega in odgovornega odnosa do žive narave.
- Prepoznavanje, da nam narava daje neprecenljive darove.
- Navajanje na timsko delo in sodelovanje.

- Pridobivanje znanja in spretnosti, ki jih bo otrok ozavestil in uporabil za zdravo življenje v obdobju odraščanja in pozneje v življenju.

Metode

Za realizacijo postavljenih ciljev smo uporabili različne metode, ki so se med seboj dopolnjevale. Z različnimi metodami smo zbirali, urejali in analizirali zbrane informacije o zeliščih:

- metoda opazovanja;
- metoda klasificiranja;
- metoda demonstracije;
- metoda razgovora;
- opredelitev problema;
- postavljanje hipotez.

Diskusija

Začetek našega projekta je spodbudila ideja otrok, da bi imeli v vrtcu pravi pravcati vrt. Ideje in zamisli otrok so v prvih dneh kar deževale in ni jih bilo konca. Otroci iz starejših skupin, starih od 5 do 6 let, so zamisli prenesli na papir. Vrtniček ima obliko cvetlice; vsak del cvetlice sestavlja ena gredica. Načrt gredic smo z otroki odnesli hišniku Janiju, ki nam je priskočil na pomoč pri izdelavi vrtnička.

Mali vrtnarji so se celo domislili, da bi kot pravi vrtnarji imeli tudi svoj kompostnik. Ugotavljali smo, zakaj potrebujemo kompostnik, zakaj je koristen in kako se uporablja pridelan kompost. V celem letu so otroci v kompostnik odnašali organske odpadke sadne malice, dodajali odpadlo listje, veje in pokošeno travo.

Pozimi smo želeli pripraviti sadilni načrt, kam bomo zasadili ustrezna zelišča. Naleteli smo na vprašanje, katere rastline so zelišča. Postavili smo si problemsko vprašanje in začeli zbirati informacije. Najprej smo zbirali ideje, kje vse bi našli potrebne informacije: v knjigah, pri babicah, pri mamicah, kjer prodajajo rastline in semena, na računalniku ... Informacije so se skrbno zbirale, ko nas je z obiskom prese-netila »Pehta«. Priskočila nam je na pomoč s polno košaro zdravilnih rastlin. Otroci so z vsemi čutili spoznavali sveža in posušena zelišča, jih okušali, žvečili, vonjali in tipali. Pehta jim je zaupala skrivnostno, a zdravilno delovanje zelišč. Razkrila

jim je tudi, kako se zelišča uporabljajo za kuhanje zdravilnih čajev, ki je zelo resno opravilo. Pehta nam je posredovala še nekaj nasvetov, kako kuhati čaje, kako pripraviti poparek in zvarok, kolikšna merica je ščepec in kolikšna prgišče.

Hipoteza otrok, da so zelišča rastline, ki lahko pozdravijo bolnika, je bila potrjena po Pehtinem odhodu. V knjigah in raznih priročnikih smo si ogledovali zelišča in jih primerjali s Pehtinimi. Začeli smo zbirati semena. Pomlad se je še vedno bohotila z nizkimi temperaturami, ko smo v različna korita, tetrapake sokov, PVC-pokrove od tort, plastenke mehčalcev, lončke in drugo odpadno embalažo posejali in zasadili različna zelišča. Otroci so na kartončke narisali, kaj so zasadili, in jih zataknili vsak v svoj mali vrtniček na okenski polici. Ker je bilo zalivanje včasih neustrezno, so se nekateri otroci večkrat, drugi pa manjkrat srečali s posledicami neuspeha vrtnarjenja. Otroci so spoznavali odnos med vzrokom in posledico, z aktivnimi izkušnjami pa so pridobili nova uporabna znanja za zdravo življenje, ki ga bodo vnesli v vsakdanje življenje. Z neuspehi so se krepili medsebojni odnosi, saj so otroci skrbno pomagali z nasveti in demonstracijo zalivanja neuspešnim vrtnarjem. Mali zeliščarji iz sosednjih skupin so radovedno izmenjavali pridobljene informacije in izkušnje z vzgojo zelišč. Težko smo pričakovali ugodno vreme, da smo svoje vrtnarske dosežke presadili na zunanje gredice. Mali in veliki vrtnarji so vsak po svojih zmožnostih pripomogli, da so sončne gredice zaživele z dišečimi zelišči.

Kuhanje zeliščnih čajev pa nam gre tako dobro od rok, da si raje sami skuhamo čaj, kot da bi pili tistega, ki nam ga pripravijo kuharice. Pred kosilom si na vrtu odrežemo tudi drobnjak in peteršilj za juho ali namaz. Malim zeliščarjem je zelo pri srcu melisa z vonjem po limoni, saj jo dajemo v vodo, da si pripravimo osvežilno pijačo v vročih dneh, ali pa v čaj. Zeliščarji ne postanemo kar čez noč, zato si pridno nabiramo znanje o zeliščih, jih opazujemo in raziskujemo tako, da si izdelamo herbarij, ki ga dopolnjujemo vse do poznega poletja.

Sklep

Projekt je otrokom omogočil spoznati, kako pomembno vlogo ima narava v našem preživetju in kakšno vlogo ima človek. Rastline so podlaga življenja na Zemlji. Omogočajo življenje vseh drugih bitij, saj so vse druge oblike življenja posredno ali neposredno odvisne od rastlinske hrane. Otroci so z dejavnostmi, ki so jih sami izvedli, spoznali, da nam narava daje neprecenljive darove, zato jo moramo negovati,

ne uničevati. Ko ne bo več rastlin, ne bo več živali, človeštvo bo izumrlo. Ozaveščanje otrok je neprecenljivo, saj so otroci naša prihodnost.

Literatura

1. Ašič, Simon. (1984). Pomoč iz domače lekarne. Mohorjeva družba. Celje.
2. Ašič, Simon. (2007). Domača lekarna patra Simona Ašiča. Priročnik za nabiranje zdravilnih zelišč. Mohorjeva družba. Celje.
3. Bremness, Lesley. (1997). Velika knjiga o zeliščih. Mladinska knjiga. Ljubljana.
4. Katalinič, D. (1992): Od semena do rastlin. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
5. Katalinič, D., Tratnjek, L., Anželj, B., (2007): Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
6. Kurikulum za vrtce (1999), Ljubljana, MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT.

SVETOVNI DAN ZEMLJE V VRTCU MAVRICA VOJNIK

Povzetek

V vrtcu Mavrica Vojnik dajemo velik poudarek učenju zgodnjega naravoslovja. Skozi različne dejavnosti vnašamo elemente eko vzgoje v vsakdanjik dela v oddelkih. Otrokom poskušamo približati eko vzgojo, kot način življenja. V šolskem letu 2012/ 2013, smo ob Svetovnem dnevu Zemlje, pripravili številne delavnice, povezane z učenjem zgodnjega naravoslovja in skrbi za naravno okolje, ki nas obdaja, tako skozi igro, kot tudi preko številnih naravoslovnih delavnic, ki so spodbujale čutno zaznavanje otrok, pripovedovanje, opisovanje, opazovanje in še mnogo več.

Ključne besede: zgodnje naravoslovje, eko vzgoja, svetovni dan Zemlje, naravoslovne delavnice, čutno zaznavanje otrok, pripovedovanje, opisovanje, opazovanje.

Abstract

In Mavrica Vojnik kindergarten a great emphasis is put on early natural science learning. We introduce elements of eco education through different activities in everyday work in sections. We try to get the eco education closer to children as a way of life. In the school year 2012/2013 at the Earth Day we organized a series of workshops related to the early natural science learning and care for the natural environment that surrounds us, all through games as well as various natural science workshops that encouraged children sensory perception, storytelling, describing, observing and much more.

Keywords: Early natural science, eco-education, Earth Day, natural science science workshops, children sensory perception, storytelling, describing, observing.

Uvod

V letošnjem letu smo SVETOVNI DAN ZEMLJE- 22.4., obeležili ne samo na ta dan, ampak so se dejavnosti, povezane s spoštljivim in naklonjenim odnosom do narave, vrstile skozi celoten mesec. V sodelovanju s številnimi, tako notranjimi, kot tudi zunanjimi sodelavci vrtca, smo lahko izpeljali načrtano pot, ki je vodila vse od PONOVNE UPORABE OBLAČIL (sodelovanje s Centrom ponovne uporabe -CPU), čistilne akcije OČISTIMO SLOVENIJO 2013, zasaditve (grmovnic, zeliščnih vrtov, škratkeve dežele, hotela za žuželke) v okolici vrtca, sodelovanje na natečajih AVTOHTONA SLOVENSKA SEMENA in PLANETU ZEMLJI PRIJAZEN VRTEC ter izvedli vsakoletni projekt našega vrtca – MAVRIČNE PLANINČKE.

Uporabljene metode

- Lastna aktivnost, poskusi, opazovanje, raziskovanje, čutno zaznavanje, praktično delo.
- Pogovor, pojasnjevanje, opisovanje, pripovedovanje, presojanje, poročanje, opredeljevanje, podajanje navodil za delo, branje.
- Demonstracija, prikaz poskusov, risanje.

- Reševanje problemov, viharjenje možganov, igra vlog, metoda igre in simulacije.

Rezultati

Skozi celotno šolsko leto smo v vrtcu Mavrica Vojnik izvajali različne dejavnosti povezane z zgodnjim naravoslovje in okoljsko vzgojo. Prav tako smo izvedli številne zbiralne akcije in se udeleževali različnih natečajev, povezanih z varstvom in naklonjenim odnosom do narave. V sklopu meseca, ki smo ga namenili Svetovnemu dnevu zemlje smo izvedli številne dejavnosti in projekte.

Rak krojač in trakovi iz majčk

V sodelovanju s Centrom ponovne uporabe (CPU), smo izvedli akcijo ponovne uporabe oblačil, kjer so otroci prinesli v vrtec premajhne majice, katere je nato prišel iskati Rak Krojač, ki je iz vseh teh premajhnih oblačil, otrokom napravil trakove za ušesa. Akcija je bila izredno zanimiva za otroke in tudi starše, saj smo jim tako na zabaven in poučen način lahko približali način ponovne uporabe, ki se izvaja v Centru ponovne uporabe.

Čistilna akcija očistimo slovenijo 2013

V letošnjem letu je vsakoletna vse slovenska čistilna akcija OČISTIMO SLOVENIJO, potekala na ravni vsake organizacije posebej, tako smo v Vrtec Mavrica Vojnik očistili in uredili okolico vrtca skupaj z otroci in vsemi zaposlenimi delavci. Uredili smo gredice pred vrtcem, popravili ŠKRATKOVO DEŽELO, počistili ostanke dolge zime na parkirišču in pripravili prostor za nadaljnjo zasaditev grmovnic in zeliščnih vrtov.

Zelišča, zasaditve in eko delavnice (fižolček, eko vrečka presečenja, likovno ustvarjanje).

Po pripravi okolice je sledil celotni teden namenjen Svetovnemu dnevu Zemlje, v katerem smo izvedli številne dejavnosti tako v prvem starostnem obdobju, kot tudi v drugem. Izvedli smo zasaditve grmovnic (ribez), uredili vrt, zasadili zeliščne vrtove pri zasaditvi katerih smo uporabili zelišča vzgojena v starejših oddelkih našega vrtca in podarjena s strani zeliščarke, gospe Marijane Plajhnar, v družbi katere smo izdelovali tudi okusne zeliščne namaze, napravili hotel za žuželke, izvedli različne Eko delavnice znotraj oddelkov, pri sajenju fižola sodelovali s starši, si v naravi ogledovali in iskali zdravilne in užitne rastlinske vrste, v različnih leksikonih iskali in si pogledali naravno okolje, izvajali dejavnosti za razvoj čutnega zaznavanja otrok (Eko vrečka presečenja) ter številne likovne dejavnosti s katerimi smo lahko podoživljali in likovno ubesedili doživljanje otrok v vsem tem procesu izvedbe številnih dejavnosti na temo varovanja in skrbi za naš planet in naravno okolje, ki nas obdaja.

Planetu zemlji prijazen vrtec, mavrični planinčki

Hkrati smo na Svetovni dan Zemlje prejeli, v okviru Eko šole in izbranih eko vsebin, ki se v našem vrtcu izvajajo že vrsto let, naziv PLANETU ZEMLJI PRIJAZEN VRTEC. Skupina starejših predšolskih otrok, se je tako ponosno udeležila podelitve listine v Ljubljani in prinesla v vrtec certifikat, ki

potrjuje naše več letno delo v okviru programa Ekošola. Vrtec Mavrica Vojnik nismo le ekovrtec, ampak smo tudi vrtec, ki vzgaja in daje vzgled spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave. Tako povezujemo tudi številne druge dejavnosti, ki vključujejo skrb za naravo v naravi in s projektom » MAVRIČNI PLANINČKI« zdužujemo področja narave, gibanja, družbe in še v prijeten projekt, kjer naše najmlajše spoznavamo z načinom življenja – gibanjem v naravi in spoznavanjem narave v njenem naravnem okolju.

Zaključek

Otroci potrebujejo za razvoj vrlin spodbudno učno okolje, spretnostim in potrebam otrok prilagojene dejavnosti ter izkušnjo. Preko vseh teh izkušenj, smo skupaj stopali po poti spoštljivega odnosa do narave in se skupaj učili ter osvajali nova znanja s področja okoljske vzgoje in zgodnjega naravoslovja. Strokovni delavci vrtca Mavrica Vojnik, smo skupaj s številnimi zunanjimi sodelavci, otrokom ponudili pozitivne izkušnje, pri katerih so uporabljali vse čute ter prepoznali pomen odgovornega vedenja pri varovanju okolja in predvsem pomen našega naravnega okolja. Skupaj smo razvijali spoštljiv in naklonjen odnos do žive in nežive narave.

Literatura

1. Bahovec, Eva D. et.al. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod za šolstvo.
2. Keogh, B., Naylor, S. (2001). Prvi koraki v naravoslovje. Ljubljana: Tehniška založba.
3. Krnel, D., (1993). Zgodnje učenje naravoslovja. Ljubljana: DZS.
4. Lepičnik Vodopivec, J., (2006). Okoljska vzgoja v vrtcu. Založba: AWTS
5. Otrok v vrtcu (priročnik h kurikulu za vrtce). (2001). Maribor: Obzorja.

ČEBELE NAŠ ZAVEZNIK

Povzetek

V okviru nacionalnega programa Ekošola smo si v letošnjem letu vrtca Miklavž pri Ormožu znotraj projektov »Zgodnje naravoslovje za trajnostni razvoj« izbrali tematski sklop **Čebele naš zaveznik**. Projekt je potekal na nivoju enote vrtca. Vanj so bili vključeni tako otroci prvega kot tudi drugega starostnega obdobja.

V skladu z razvojnimi značilnostmi otrok smo prilagodili obseg vsebine, aktivnosti ter oblike in metode dela. V vseh oddelkih smo uporabili aktivne tehnike učenja, s poudarkom na opazovalnih metodah, tako da so otroci čim več časa preživeli v naravi (na travniku, sadovnjaku, gozdu, ob gredicah), kjer so imeli možnost opazovanja čebel.

Ugotovili smo, da so bili otroci zelo navdušeni nad čebelami, njihovo nalogo v naravi ter da so pridobili tudi nova znanja s tega področja. Posebej v spominu pa jim je ostal t. i. slovenski medeni zajtrk, ki so ga vsi z veseljem zaužili ob obisku ravnatelja OŠ, podžupana Občine Ormož ter predsednika KS Miklavž pri Ormožu.

Ključne besede: otroci, aktivne tehnike učenja, čebela, med, čebeljak, narava, medeni zajtrk.

Uvod

V Kurikulumu za vrtce (1999) so prepoznavna ob načelih in ciljih tudi spoznanja, da otrok dojema in razume svet celostno, da se razvija in uči v aktivni povezavi s svojim socialnim in fizičnim okoljem, da v vrtcu v interakciji z vrstniki in odraslimi razvija lastno družbenost in individualnost. Neposredna aktivnost otroka s predmeti ter pridobivanje konkretnih izkušenj z ljudmi, stvarmi, živalmi, rastlinami, ... vodi otroka do novih doživetij, izkušenj, spoznanj, preko smiselnih zahtev oz. problemov, ki vključujejo otrokovo aktivno učenje. Znotraj naše teme **Čebele naš zaveznik** smo si zadali, da otroci spoznajo pomen čebel za obstoj vseh živih bitij na našem planetu.

Poseben poudarek smo namenili naslednjim vsebinam:

Abstract

In the kindergarten Miklavž pri Ormožu we have chosen this year as a part of the national programme »Eco-School« the topic »Early natural sciences for the continual development«. The project included children from both the lower and middle grades age group.

We have adjusted the content, activities and methods according to developmental characteristics of the children. In all classes we opted for active teaching techniques with an emphasis on observational methods, so that children spent as much time as possible in nature (out in the grass fields, in the orchard, forest, or by the vegetable beds), where they could observe bees.

We have found out that they were very enthusiastic about bees, their role in nature and they got a lot of new information about this topic.

They especially liked so called Slovene honey breakfast, which they had on the day of the visitation of the headmaster of the primary school, the mayor of Ormož community and the vice-president of the local community Miklavž pri Ormožu.

Keywords: children, active teaching technique, bee, honey, bee house, honey breakfast

Čebela - krajnska sivka

Čebela živi v združbah, ki jo imenujemo družina. V družinah so delavke, matica in troti. Vsak član družine je nujno potreben in opravlja natančno določena dela. **Matica** je spolno zrela samica, ki ustvarja potomstvo. V vsaki čebelji družini je ena sama matica, ki je večja in težja od čebel delavk. Oplojena zrela samica se giblje počasi in je vedno obkrožena s čebelami spremljevalkami. To so mlade čebele, ki jo nenehno hranijo z matičnim mlečkom. Matica živi do 5 let in je pogoj za dobro čebelarjenje. **Delavke** so neplodne samice in so v družini najmanjše. Opravljajo vsa dela v panju (razen zalege oplojenih jajčec) in zunaj njega. Glede na delo, ki jih opravljajo, jih delimo na hišne (panjske) in pašne čebele. Delitev dela je natančno določena glede na starost čebele

(čistilke, stražarke, graditeljice, nabiralke). **Trot** je samec, ki oplodi matico in živi 3–6 mesecev (od pomladi do poletja). Konec poletja pa ga delavke izženejo iz panja. Le v nenormalnih razmerah ostanejo v družini tudi pozimi (npr. če ni matice). Troti nimajo organov za zbiranje hrane in nimajo žela.

Čebeljak - dom za čebele

Čebeljak je prostor, v katerega zlagamo panje in je navadno iz lesa. Stoji na betonskih podstavkih, dvignjen od tal in s tem zavarovan pred vlago. Čebeljak varuje panje pred vremenskimi vplivi (pozimi čebele greje, poleti jih varuje pred vročino). Čebelarji danes uporabljajo tudi prevozne čebeljake, prevozna tovorna vozila.

Čebelji pridelki

Najbolj znan čebelji pridelek je prav gotovo **med**. Med je gosto, tekoče ali kristalizirano živilo. Različne vrste medu so dobile ime po rastlinah, na katerih čebele nabirajo nektar oziroma cvetni prah. Ločimo gozdni, cvetni in cvetlični med. Gozdni med čebele nabirajo na hojevi, smrekovi, kostanjevi ali javorjevi paši. Cvetlični med je iz medicinske, nabrane na različnih cvetovih (npr. akacija, lipa, kostanj, hoja ...). Ima pomembno funkcijo v prehrani človeka, saj vsebuje številne zaščitne snovi, ki nam lahko pogosto pomagajo prebroditi stresne situacije vsakdanjega življenja. Prav tako pa je izredno učinkovit pri celjenju ran kar kažejo najnovejše raziskave, saj ima antibakterijski in antioksidantni učinek. **Cvetni prah** ali pelod nastaja v prašnikih cvetlic. Je izvrstno dopolnilno sredstvo v človekovi prehrani, saj nam pomaga pri fizični in psihični utrujenosti ter krepi obrambne lastnosti našega organizma. **Propolis** čebele nabirajo na smolnatih delih rastlin. Je kot naravni antibiotik v vseh oblikah, ki jih poznamo in je uspešen pri mnogih bolezenskih stanjih, kot

so boleznimi prebavil, kožne rane, udarnine, opekline, preležanine ... **Matični mleček** je izloček goltnih žlez delavk, sintetiziran s cvetnim prahom in medom.

Cilji

- Otroci odkrivajo in spoznavajo zgradbo čebele ter njene vloge v naravi.
- Otroci spoznajo čebelje pridelke, njihov pomen za zdravje in jih tudi samiokusijo.
- Otroci pridobijo nova spoznanja o čebeli in razvijejo pozitiven odnos do nje.

Metode

Uporabljene metode dela: opazovanje, pogovor, razlaga, pripovedovanje, raziskovanje, metoda pripevanja in petja, igre, metoda praktičnega likovnega oblikovanja in izražanja, metoda dela z avdiovizualnimi sredstvi.

Rezultati

Nekaj dejavnosti, ki smo jih v sklopu projekta izvedli:

- učenje pesmice Čebelica (J. Bitenc) in prepevanje narodno zabavne pesmi o čebelah (npr. Čebelica Maja, Čebelice, Metuljček cekinček);
- branje zgodb: Čebela Adela; Čmrlj Brundek; Čebelica Maja in njeni prijatelji; idr.;
- prebiranje in ogledovanje različnih zloženk, plakatov, časopisa, knjig o čebelah;
- ogled čebeljaka ter sprehodi z opazovanjem čebel (travniki, sadovnjak, gredica, drevo);
- ogled izobraževalnega filma »Krajnska čebela-sivka« preko DVD;
- priprava kotic in podlog za na mize v vrtcu (samo najstarejši otroci);
- obisk pomembnih ljudi v vrtcu (medeni zajtrk);
- izdelovanje čebelic iz odpadnih in umetnih materialov;
- likovno ustvarjanje (risanje, slikanje, barvanje pobarvank, didaktičnih listov, dopolnjevanj);
- skupinska družabna igra »ZUM-ZUM«.

Podlaga za na mize:

**DAN SLOVENSKE HRANE,
PETEK 16.11.2012**

TRADICIONALNI ZAJTRK
V SKUPINI »SRČKOV«
VRTEC MIKLAVŽ PRI ORMOŽU

- SPODBUJATI ZDRAV NAČIN ŽIVLJENJA
- MED ZA PREHRANO IN ZDRAVJE ČLOVEKA
- ČEBELE NAŠ ZAVEZNIK
- PRIVZGOJITI ODNOS DO DOMAČE HRANE

Diskusija

S pomočjo različnih oblik in metod dela smo poskusili predšolskim otrokom čim bolj približati pomen čebel v naravi ter soodvisnost za naš obstoj in zdravje.

Izvedli smo kar nekaj dejavnosti, ki smo jih prilagodili starosti otrok. Ugotovili smo, da so otroci pridobili veliko novih spoznanj.

Naši otroci so spoznali nove pesmice in zgodbice o čebelah, naučili so se, da čebele pridelujejo med, ki je zdravilo in krepilo. Zapomnili pa so si tudi, da so čebele »prijazne« (pičijo le, ko se počutijo ogrožene) ter koristne in jih ne smemo ubijati. Starejši otroci so se seznanili tudi s sestavo čebele, njenim delom, z njenimi pridelki in si ogledali izobraževalni film »Kranjska čebela – Sivka«.

Še posebej so si zapomnili, da čebela ne piči kar tako ter da čebela ob piku pogine, ker žela ne more več potegniti iz kože. Nekaj otrok je že občutilo pik čebele (npr. med hojo po travi, kjer so cvetele rožice). Otroci so spoznali, da je lahko pik čebele zelo nevaren (še posebej v primeru alergije). Zanimivo pa je bilo oblikovati čebelo iz odpadne plastične embalaže, prav tako tudi čebelnjak in različne pisane panje, ki se razlikujejo po barvah. Otroci so ugotovili, da je to podobno, kot so pisani naši domovi ali posamezne sobe v hiši oz. stanovanju.

Najstarejši otroci so omenjene vsebine še nekoliko bolj poglobili ter se seznanili tudi o pomenu čebel pri opravevanju rastlin in našem obstoju.

Nepozabno doživetje pa je bil obisk treh mož ob Dnevu slovenskega medenega zajtrka v vrtcu, pogovor z njimi in predstavitev kotička. Otroci so si med sami mazali na kruh z maslom, najbolj zavzeti so pojedli kar več kosov ter spodbujali še druge ob pitju mleka.

Zaključek

Otroci so ob načrtovanem tematskem sklopu zgodnjega navoslovja zelo uživali in se naučili marsikatero zanimivost o čebelah, ki je do sedaj niso poznali. S prilagojenimi oblikami in metodami ter vsebino smo uspeli pritegniti zanimanje za čebele pri otrocih vseh starosti. Otroci so spoznali čebelo kot nepogrešljiv člen za vsa živa bitja, bolj so ozaveščeni o življenju čebel v naravi, okusili so njen najbolj znan pridelek – med, izvajali različne ustvarjalne dejavnosti, se igrali igre v povezavi s tematiko in spoznali njeno vlogo ter nalogo.

Literatura

1. Čebele in opravevanje – zloženska ČZS.
2. Čebelica moja prijateljica – zloženska ČZS.
3. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
4. S čebelami do zdravja – zloženska Čebelarska zveza Slovenije.
5. Čebela naš zaveznik – zloženska ČZS.
6. Čebelica Maja gre na potep (1982). Trst – Založništvo Tržaškega tiska.

ČAJI IN DRUGI ZDRAVILNI PRIPRAVKI IZ NARAVE

Povzetek

Zelišča nam koristijo in obenem pomagajo navezovati tesnejši stik z naravo. Že v času naših babic so nabirali zdravilne rastline in zelišča, s katerimi so si lajšali bolečine, oziroma zdravili različne vrste obolenj. Danes je to nadomestila farmacevtska industrija. Vse manj posegamo po zdravilnih zeliščih, običaji, znanje in modrost naših babic pa počasi izginjajo.

V našem vrtcu smo se odločili, da ta dragocena znanja obudimo in jih prenesemo na naše malčke. Uredili smo si zeliščne gredice, za katere otroci skrbijo z veliko mero odgovornosti in entuziazma. Učijo se odgovornega in spoštljivega odnosa do žive narave ter ob tem doživljajo raznolikost in uporabljajo vsa čutila.

Najbolj pa se razveselijo rezultatov svojega dela, ko iz semena ali majhne koreninice zraste zelišče in ga lahko uporabijo kot pripravek za čaj, sirup ali namaz ali kot uporabno darilo.

Ključne besede: Zelišča, zdravilne rastline, zeliščne gredice, čaji, pripravki iz zdravilnih zelišč

Abstract

Herbs are good for us and help us be closer to nature. Already at the time of our grandparents people were gathering medicinal plants and herbs with which they were easing their pains and curing various diseases. Later on this tradition was replaced by the pharmaceutical industry. Nowadays people no longer use medicinal plants and herbs, and tradition, knowledge and wisdom of our grandparents are slowly disappearing.

In our kindergarten we decided to compile this valuable knowledge and transfer it to our children. We arranged beds of herbs which children take care of with much responsibility and enthusiasm. They learn how to be responsible and respect nature, experiencing diversity and using all of their senses.

Children are the happiest when they see the results of their work; when a seed or a small root produces an herb that can be used for tea, syrup or spread or as a useful present.

Keywords: Herbs, medicinal plants, beds of herbs, teas, herbal preparations

Uvod

Lega našega vrtca je zavidljiva, saj ga na eni strani obdaja gozd, na drugi strani pa se razprostirajo travniki. Tako so otroci spoznavali, raziskovali in opazovali zdravilne rastline v različnih naravnih okoljih. Nabirali smo primerke posameznih zdravilnih zelišč, jih sušili in izdelali herbarije (zraven smo vpisali ime rastline, njeno rastišče, zdravilni učinek in uporabo).

V neposredni bližini je tudi Botanični vrt, v katerem imajo velik skalnjak z zasajenimi zdravilnimi zelišči. Obiskovali smo ga skozi celo šolsko leto in v vseh letnih časih. Otroci so imeli možnost opazovanja sprememb in rasti v vsakem letnem času ter postopnega prepoznavanja in poimenovanja zdravilnih zelišč. Ker smo si zeliščne gredice uredili tudi v vrtcu in zasadili zelišča v korita ali lončke v igralnici, so otroci pridobivali izkušnje rasti v različnih življenjskih prostorih in vremenskih pogojih ter jih med seboj primerjali.

K sodelovanju smo povabili starše, da so nam pomagali pri zbiranju različnih virov o zdravilnih zeliščih (priročniki, članki, recepti...) ter babice in dedke, ki so nam svetovali pri vzgoji in negi zdravilnih zelišč in o uporabnosti le-teh. Obiskali smo tudi zeliščarko.

Vsakodnevno smo skrbeli za zeliščne gredice in posodovke z zelišči, jih zalivali, pulili plevel, nabirali in sušili.

Pripravili smo sirup iz smrekovih vršičkov, regratov sirup in bezgov sok, okušali izdelke iz zdravilnih zelišč; zeliščni bomboni in žvečilni gumiji (kopriiva, bezeg, smrekovi vršički, meta, melisa) ter se dišavili s kremami iz zdravilnih zelišč (ognjičeva, materina dušica, sivkina) in olji (šentjanžev, arnika). Izdelovali smo sivkino sol, dišeče sivkine vrečke, zeliščna mila in svečke.

V sodelovanju s kuharicami smo pripravljali zeliščne namaze in čaje, hkrati pa smo spoznavali še lastnosti čajev

(sestava, barva, okus, vonj) ter mešanje snovi med seboj in raztapljanje (sladkor, med, limona). Tradicionalne so postale tudi čajanke.

Metode

Pri izvajanju aktivnosti smo dali poudarek na različnih naravoslovnih metodah, ki so temeljile predvsem na aktivnosti otrok ter uporabi tehnik aktivnega učenja. V ospredju so bile metoda pogovora, opazovanja, opisovanja, raziskovanja, razvrščanja, okušanja, metoda praktičnih del in metoda pridobivanja spoznanj ob lastni dejavnosti.

Diskusija

Namen zastavljenih nalog je bila izboljšati kakovost našega življenja s poznavanjem zdravilnih rastlin ter zdraviti boleznj in varovati svoje zdravje z uživanjem pripravkov iz zdravilnih zelišč.

Otroci so pridobili nova znanja in spoznanja o zdravilnih zeliščih, spoznali so različna zdravilna zelišča, užitnost posameznih delov zdravilnih zelišč, njihove zdravilne učinke ter se seznanili z njihovo uporabo (za zdravljenje, v kozmetiki, v prehrani, v gospodinjstvu, ipd). Učili so se nabirati, sušiti, shranjevati zelišča in spoznali pripravo sirupov, sokov, krem, namazov, uporabnih darilnih izdelkov in postopke kuhanja čajev. Za zeliščne gredice in posodovke so odgovorno skrbeli.

Zaključek

Otroci so pokazali veliko zanimanje in pripravljenost za delo. Skozi celoten potek projekta so dajali pobude in ideje. Aktivno so raziskovali z vsemi čutili, preizkušali, primerjali, ustvarjali, opazovali, reševali probleme in iskali lastne poti pri reševanju problemov. Skozi različne dejavnosti so pridobivali znanje, izkušnje in delovne navade. Odrasli smo jih spodbujali k odgovornosti, vztrajnosti in jim na ta način privzgjajali pozitiven odnos do narave in do svojega zdravja. Bilo je veliko sodelovalnega učenja in skupinskega dela. Sodelovanje s starši, kuhinjo in okoljem je bilo konstruktivno in poučno.

Literatura

1. Lesley Bremness. Velika knjiga o zeliščih.
2. David Squire. Zeliščni vrt.
3. Andrew Chevallier. Enciklopedija zdravilnih rastlin.
4. Polonca Kovač. Zelišča male čarovnice.
5. Skripte: - Pomoč iz domače lekarne,
6. Sto najznamenitejših slovenskih rastlin,
7. Zdravilna zelišča v prehrani in kozmetiki.
8. Članki iz časopisov in revij.

MOJ FIŽOLČEK OD SEMENA DO PLODA

Povzetek

Otroci Zasebnega vrtca Kobacaj raziskujejo naravo, jo opazujejo, spoznavajo in skrbijo zanjo. Strokovni delavci vrtca želimo otrokom naravo čim bolj približati, da bi se zavedali njenega pomena. V ta namen se udeležujemo projektov in izvajamo dejavnosti, ki spodbujajo tovrstno mišljenje pri otrocih. Najmlajši kobacaji, prva starostna skupina Račke, že dlje časa spremljamo rast fižola. Dejavnost smo poimenovali »Moj fižolček«. Začeli smo z igro s semeni fižola, ki so jih prinesli starši otrok. Nadaljevali smo z opazovanjem kalitve in nato njegove rasti. Ker smo pri fižolih opazili njihove stroke, le-tega opazujemo še danes in zanje vestno skrbimo. Z dejavnostjo želimo otroke spodbujati k aktivnemu opazovanju ter jim privzgjajati skrb za ohranjanje narave, hkrati pa jim želimo pomagati pri prvih korakih naravoslovja in odkrivanja žive narave.

Ključne besede: fižol, skrb, narava

Abstract

Children of a private kindergarten Kobacaj explore, observe, learn about nature and caring for her. Practitioners want kindergarten children to take closer look of nature and realizing its importance. For this purpose we have projects and activities that encourage this kind of thinking in the child. The youngest of the Kobacaji, the first age group of Ducklings, for a long time observed the bean project titled ' My bean '. We started with the game with seeds, which were brought by the parents of children. We continued by observing the germination of a bean and later its growth. Because we have noticed his stroke and we are observing it still today and we are taking care of it. With the project we want to encourage children to be active in observing and concerning for nature conservation, at the same time they want to help with the first steps in science and discovery of living nature.

Key words: bean, nurture, nature

Uvod

Vse premalo se zavedamo, da smo ljudje del narave in da smo odvisni od nje. Zato je še kako pomemben pravilen, spoštljiv in odgovoren odnos do vsega živega. Le-ta pa v današnjem hitrem tempu življenja sodobne družbe ne pride kar sam od sebe. Vedenje in spoštljiv odnos do narave sta stvar vzgoje. Ravno otrokova prva doživetja z naravo ostanejo temeljni usmerjevalci v vsej njegovi nadaljnji predstavi o naravi in njeni stvarnosti (Katalinič, 2010).

Kurikulum za vrtce (Bahovec idr.; 1999: 55-56) naravo opredeljuje kot področje, pri katerem se poudarja pomen pridobivanja izkušenj z živim, z naravnimi pojavi ter veselja do opazovanja, raziskovanja in odkrivanja. Otrok med drugim spoznava tudi rastline, raziskuje njihove življenjske pogoje in skrbi zanje.

V sklopu projekta »Eko-vrtec« smo v mesecu marcu z otroki skupine Račke pričeli z izvajanjem dejavnosti opazovanja fižola, ki smo jo poimenovali »Moj fižolček«. Otroci so tako že v zgodnjem obdobju dobili izkušnjo s spremljanjem in z opazovanjem rasti živega. Pri tem pa so ugotavljali pogoje za rast rastline in zanjo skrbeli. Vsak otrok je skrbel za

svoj fižolček, ki ga je spremljal od kalitve do rasti v lončku. Otroci so spoznali in začutili fižolček kot nekaj živega. Take in podobne dejavnosti so prav gotovo pomembne za njegov vseživljenjski odnos do narave.

Cilji in metode

Globalni cilj projekta »Moj fižolček«:

Doživljanje in spoznavanje žive narave v njeni raznolikosti, povezanosti in stalnem spreminjanju.

Cilji: Otrok

- spozna osnovne pogoje za razvoj in rast rastlin,
- opazuje in skrbi za rastline dlje časa,
- spremlja in spoznava naravne zakonitosti življenja,
- pridobiva spoštljiv in naklonjen odnos do narave.

Metode

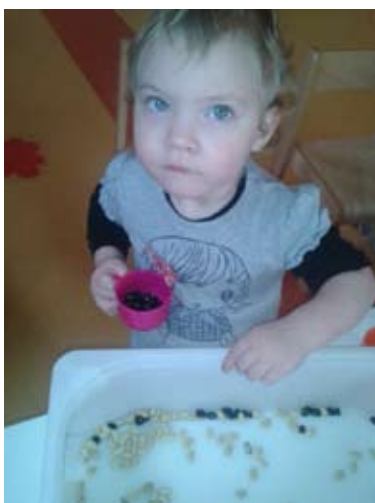
Uporabljene so bile metode opazovanje, pogovora, čutnega zaznavanja in doživljanja, lastne aktivnosti ter metoda igre.

Rezultati

Otroci so v času izvajanja projekta »**Moj fižolček**« spoznali, da rastlina za rast in razvoj potrebuje vodo in svetlobo, saj so rastlino redno zalivali, prav tako pa smo lončke s fižoli postavili na okensko polico. Otroci so rast fižola lahko opazovali dlje časa in tako spoznali proces rasti od semena do ploda. S pomočnico sva jih navajali tudi na to, da vsak skrbi za svoj fižolček. Otroci so svojo rastlino zalivali, opazovali, kako raste ter na koncu že naju opominjali, da je fižole potrebno zaliti. Dejavnost spremljanja rasti rastline pa je le ena izmed možnosti, s katero pri otroku lahko razvijamo spoštljiv odnos do narave. To, da pri rastlini ne trgamo listov, ampak se jih nežno dotikamo in jo opazujemo, to da rastlino zalivamo, in je ne zanemarimo, ... je del odgovornosti do narave, ki sem jo pri otrocih razvijala z omenjeno dejavnostjo (t.j. opazovanje rasti fižola).

Diskusija

Ko so starši prinesli v vrtce nekaj semen različnih vrst fižola, so jih otroci najprej doživeli na tipni ravni. Vsa semena smo stresli v malo večje posode, kjer so jih lahko tipali in presejali iz ene posode v drugo. Ker so bila semena različne barve smo jih tudi razvrščali.

Drugi dan smo semena fižola stresli v vodo, kjer smo jih pustili nekaj dni. Vsak otrok je prijel nekaj semen in jih spustil v kozarec z vodo. Po nekaj dneh smo jih vložili v prozorne kozarce napolnjene z napojeno vodo. Proces kalitve so otroci z zanimanjem opazovali, saj so bile spremembe na fižolu precej vidne. Otroke so pritegnili počeni fižoli iz katerih je pogledala korenčica. Drugi dan so otroci v večjih posodah imeli na voljo tipno izkušnjo prsti, ki so jo stresali iz enega jogurtovega lončka v drugega. Skupaj smo jih napolnili s prstjo in vanje posadili počene fižole s korenčico. S pomočnico sva otrokom pokazali fižolčke, ki so vzkli. Vsi so jih želeli prijeti in pogledati od blizu. Prav nežno so se jih dotikali, nekatere otroke pa sva k temu še dodatno spodbujali.

Nato pa smo gledali, opazovali, kaj se bo zgodilo. Povedali sva jim že, da smo fižolček (kalček) posadili zato, da bodo zrasli novi, vendar ker s tem še nimajo izkušenj, si seveda niso niti malo predstavljali, kako bo to izgledalo. Po nekaj dneh smo z otroki zagledali prva stebela, ki so poganjala iz prsti. Od tistega dne dalje so otroci vsako jutro pogledovali na polico z lončki fižola in spremljali njihovo rast. Vsak otrok, si je seveda že pri sejanju, izbral svoj lonček s fižolom in tega tudi zalival. Otroci so okrasili svoje lončke, tako da so jih tudi lažje prepoznali. Nekaj otrok je pri zalivanju potrebovalo nekaj pomoči, a po nekajkratnem ponavljanju so postali prav vsi pri tem dejanju samostojni. Z eno roko so prijeli lonček z rastlino, v drugi roki pa so nagnili posodico z vodo. Bili so veseli, da so lahko »sami« skrbeli za svoj fižolček.

Naše rastline so uspevale in postale so tako visoke, da smo jih podprli celo z paličicami. (Očitno smo posadili visoko vrsto fižola.) Pogledi otrok na visoke fižole so bili vedno usmerjeni proti vrhu rastline. Opazili smo tudi prve cvetove.

Po nekaj tedenskem opazovanju, so otroci lahko svoje lončke s fižolom odnesli domov, da so jih presadili na vrt. Slišala sem nekega očeta naše deklice, ki je svoji hčerki dejal, da ga bosta skupaj lahko posadila na njihov vrtiček ob gugalnici. Oba sta bila zelo vesela tega »darila«. Čez čas pa smo na enem izmed fižolov opazili, nekaj podolgovatega. Dočakali smo plod fižola. Tega pa smo posadili v naš vrtiček. Spremljamo ga še danes in skupaj zalivamo. Še malo, pa bomo lahko odtrgali strok in pogledali, kaj je v njem. Ker

je naš vrtec na vasi, smo v nenehnem stiku z naravo (t.j. polji in travniki), ki so v teh dneh že prav bogati. Otroci so prepoznali fižol tudi na polju. Deček v skupini je pri njem iskal plodove in je zato odmikal veje z listi. To pa je dokaz, da izkušnje res privedejo do novih spoznanj.

Zaključek

Z opazovanjem rastline in spremljanjem njene rasti smo pri otrocih vzbudili zanimanje za naravo in jim ponudili tipno ter vizualno izkušnjo nečesa živega. Otrok se je ob tem dobro počutil, saj je skrbel za svojega fižolčka in ga vestno zalival. Opazil je nekatere spremembe pri rasti in ugotovil, da za to potrebuje vodo in svetlobo. S takimi in podobnimi izkušnjami pri otrocih razvijamo odgovoren in spoštljiv odnos do narave.

Naj dodam zaključno misel: Otroci so »srčki« narave. Že najmlajši jo lahko doživijo pristno. Na nas (*odraslih*) pa je, da zmoremo to v njih prebuditi.

Literatura

1. Bahovec, e. idr.(1999). Kurikulum za vrtce: Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
2. Katalanič, D. (1993). Mamicam, očka raziskujta z mano. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo in šport.

EKOBRANJE ZA EKOŽIVLJENJE

Povzetek

S starši smo vzpostavili zelo uspešno sodelovanje preko knjižnega nahrbtnika, v katerem so bile nameščene knjige z ekološko vsebino, kateri je bil tedensko na obisku pri družinah. Na ta način smo izvajali projekt »Ekobranje za ekoživljenje«, ki ima pomembno vlogo pri ekološkem ozaveščanju predšolskih otrok. Otroke spodbuja k poseganju po knjigah, ki se navezujejo na ekologijo, tako da se še dodatno okrepi njihova ozaveščenost o pomenu ekologije in čut za skrb za zdravo in varno okolje.

Ključne besede: Ekobranje za ekoživljenje, ekologija, knjiga, knjižni nahrbtnik, okolje

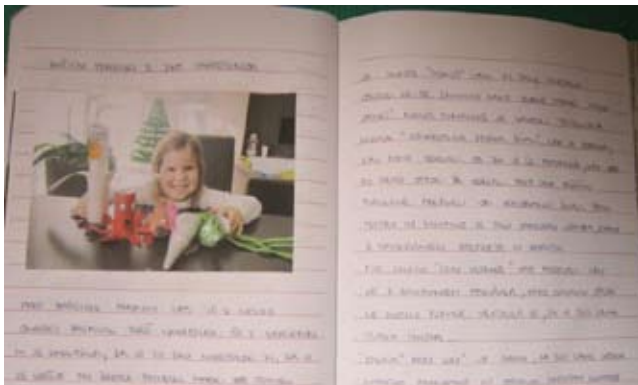
Abstract

We established very successful cooperation with parents through "book backpack", that was filled with books on the topic of ecology and that visited different family each week. The latter was the key activity in implementation of the project "Eco reading for eco life", which plays an important role in raising ecological awareness of preschool children. It encourages children to reach for books related to ecology, raising their awareness on importance of ecology and sense of care for healthy and safe environment.

Keywords: Eco reading for eco life, ecology, book, book backpack, environment

Uvod

Narava, seznanjanje s procesi, ter našo vlogo v njej predstavljajo enega izmed ključnih področij vzgoje in izobraževanja predšolskih otrok v vseh razvojnih stopnjah. Kot izhaja iz Kurikuluma za vrtece (1999), je primaren namen vključevanja vsebin s področja narave razvijanje »otrokove sposobnosti za dejavno vključevanje v obdajajoče fizično in družbeno okolje, ter ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in navad«. Ker se otroci najbolje učijo na izkušnjah, ko jim damo možnost, da sami raziskujejo, ugotavljajo in širijo svoja znanja, odrasli pa jih pri tem spodbuja in postavlja nove izzive, smo jih skupaj z njihovimi starši povabili k projektu »Ekobranje za ekoživljenje«. Slednji poleg krepitve ekološke zavesti na nevsiljiv način skozi branje otrokom privzgaja navado, da knjiga postane neločljivi del njihovega življenja.

Cilji projekta

- Privzgojiti pozitiven odnos do knjige;
- Spodbuditi pri otrocih in odraslih voljo do branja, zlasti do branja ekoloških vsebin;
- Otrokom in odraslim ponuditi drugačen način osvajanja ekološke ozaveščenosti.

Metode

Metode, s katerimi smo zasledovali cilje projekta »Ekobranje za ekoživljenje« so bile:

- Metoda branja: branje zapisov vtisov iz priloženega zvezka.
- Metoda pripovedovanja: posamezni otroci pripovedujejo o vsebini prebranega.
- Metoda pogovora: otroci sodelujejo pri pogovoru o prebranem, o tem kdo, mu je pomagal izdelati izdelek iz odpadnega materiala....
- Metoda primerjanja: otroci med seboj primerjajo izdelke iz odpadnega materiala, ugotavljajo katere materiale so vse uporabili za izdelek.

Rezultati

Projekt »Ekobranje za ekoživljenje« smo začeli izvajati v mesecu novembru in ga zaključili meseca aprila. V projekt smo stopili z željo staršem in posredno otrokom približati način osvajanja ekološke ozaveščenosti s pomočjo knjige. Ob začetku projekta v novembru smo v vrtcu z otroki

skupaj izbirali knjige, v katerih je ekologija, odnos do vsega okoljskega, ne zajema pa le odnosa do narave, temveč tudi do živali, soljudi in do samega sebe.

V knjižni nahrbtnnik smo uvrstili sledeče knjige:

- Ban, T. (2010) Ustvarjalna zbirka živali. Domžale: Tamaj.
- Beaumont, É. (2007) Varujmo okolje. Ljubljana: Založba Oka.
- Bélineau, N., Beaumont, É. (2010) Lepo vedenje. Ljubljana: Založba Oka.
- Katalinič, D., (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin.
- Klopčič, A. (2012) Eko vrtec. Ljubljana: Eko knjiga.
- Tratnjek, L., Anželj, B., Marič, G. (2007) Mokoš. Murska Sobota: Vrtec Murska Sobota, Enota Gozdiček.
- Zalokar Divjak, Z. (2000) Vzgjajati z ljubeznijo. Krško: Gora.
- Gurtler, H.(2000) Vzgoja brez solz: nasveti zaskrbljenim staršem. Kres.

Z žrebom smo določili otroka, s katerim je knjižni nahrbtnnik za en teden obiskal njegovo družino, ki si je s ponujenimi vsebinami dodatno krepila ekološko zavest. Družina je svoje vtise ob prebiranju knjig z ekološko vsebino zabeležila v priloženi zvezek. Iz zbranih vtisov, ki smo jih skupaj z otroki prebirali v vrtcu, je jasno razvidno, da je marsikatera družina ob prebiranju izbrane literature dobila navdih, da spremeni svoj odnos do okolja in privzame navade ekološkega načina življenja (s skrbnejšo porabo, ločevanjem odpadkov, varčevanjem z energijo, ter v odnosu do drugih posameznikov in vseh živih bitij ...).

Tekom projekta smo zaznali spremenjen odnos pri otrocih, saj je voda začela teči počasi in ne s polnim curkom, otroci so uporabljali le eno papirnato brisačo po vsakokratnem umivanju rok, ugašali luči, ko te niso bile potrebne, po končani dejavnosti za seboj pospravili sredstva, rekvizite in materiale ter na druge načine izražali svojo skrb za okolje. Poseben pečat je na otroke pustila knjiga »Eko vrtec«, z vsebino katere so se še posebej uspešno poistovetili.

V zvezi s tem projektom pa je še posebej hvalevredna ustvarjalnost otrok in staršev, ki so jo izkazali pri izdelovanju izdelkov iz odpadnih materialov. Priročnik iz knjižnega nahrbtnnika je otroke in starše celo spodbudil k izdelavi malih umetnin iz odpadnih, a še uporabnih materialov, s katerim smo projekt ponosno kronali z razstavo »Odpadno je uporabno«. Na razstavo smo povabili tudi koordinatorko Ekošole gospo Lidijo Tratnjek, ki je ob koncu šolskega leta otrokom izročila priznanja za aktivno sodelovanje v projektu »Ekobranje za ekoživljenje«.

Zaključek

Sodelovanje v projektu »Ekobranje za ekoživljenje« otroke spodbuja k poseganju po knjigah, ki se navezujejo na ekologijo, s ciljem dodatno okrepiti njihovo ekološko ozaveščenost. Vse kar se bo otrok naučil v predšolskem obdobju, bo nosil kot dobro popotnico skozi življenje in mu ne bo vseeno, kakšen bo jutrišnji dan. S projektom se je poglobila interakcija vrtec-otrok-starši in jim je bila ponujena možnost, da spoznavajo in se navajajo živeti načina, ki ga uči Ekošola.

EKO NAHRBTNIK JE NAŠEL NOV DOM

TA TEDEN JE BIL PRI NAS NA OBISKU EKO NAHRBTNIK. MIA GA JE BILA ZELO VESELA IN POLNA PRIČAKOVANJA POGLEDALA VANJ. CEL TEDEN SMO GA PREUČEVALI, SE UČILI, ZABAVALI, USTVARJALI... PRI NAS DOMA SMO IZDELALI DVA PINGVINA (FANTA IN PUNCO) IN DEKLICO, NASTALA PA JE TUDI PESEM.

VODO PIJEMO VSI RADI,
PIPO ODPIRAMO POČASI,
REKA NAJ BO BREZ SMETI,
DEŽ V ZBIRALNIK NAJ HITI!

ENERGIJO JAZ VARČUJEM,
OBLEKO NE PACAM,
HLADILNIK HITRO JAZ ZAPIRAM,
LUČ V SOBI PA UGAŠAM!

LOČENO ODPADKE ZBIRAM,
STEKLO, PAPIR IN PLASTIKO,
BIOLOŠKE ODPADKE NA KOMPOST DAM,
V PARKU PA V KOŠ GREDO!

RADI VSI V NARAVI SMO,
ZATO ČISTO JO OHRANIMO,
PLASTIKO NE ODMETAVAMO,
KER POTEM ŽIVALI BOLNE SO!

EKO JAZ,
EKO TI, EKO ZDAJ SMO VSI!

PROSIM, PROSIM, NE MEČITE PLASTIKE PO TLEH,
SAJ JE V KNJIGI UBOGA ŽELVA, KI JE NE MOREM
POZABITI.

MIA

Literatura

1. Ban, T. (2010) Ustvarjalna zbirka živali. Domžale: Tamaj.
2. Beaumont, É. (2007) Varujmo okolje. Ljubljana: Založba Oka.
3. Bélineau, N., Beaumont, É. (2010) Lepo vedenje. Ljubljana: Založba Oka.
4. Katalinič, D., (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin.
5. Klopčič, A. (2012) Eko vrtec. Ljubljana: Eko knjiga.
6. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
7. Tratnjek, L., Anželj, B., Marič, G. (2007) Mokoš. Murska Sobota: Vrtec Murska Sobota, Enota Gozdiček.
8. Zalokar Divjak, Z. (2000) Vzgajati z ljubeznijo. Krško: Gora.
9. Gurtler, H.(2000) Vzgoja brez solz: nasveti zaskrbljenim staršem. Kres.

IZ MAJHNEGA ZRASTE VELIKO

Povzetek

Človek je izgubil stik z naravo in čeprav je tudi sam del narave, se kompas obrača v napačno smer. Če želimo svet oz. družbo spremeniti, moramo začeti pri najmlajših otrocih. Otroci so tisti, na katerih gradimo prihodnost. To izjemno poslanstvo opravljamo vzgojiteljice in vzgojitelji v vrtcih z namenom obrniti kompas v pravo smer. S svojim zgledom vzgajamo ne le otroke, temveč tudi njihove starše.

V našem vrtcu se zavedamo, da izkustveno učenje v predšolskem obdobju obrodi najboljše sadove.

Ključne besede: trajnostni razvoj, permakultura, zelišča, zelenjava, seme, sadika, žuželke

Abstract

People have lost touch with nature although it is itself part of the nature. We could say we lost the compass. If we would like to change the world or society, we must start to educate appropriately the youngest children. The future is built on the children. The great mission of the educators in kindergartens is to turn the compass in the right direction. We educate the children and their parents by our own example.

In our kindergarten we are aware that experiential learning in preschool period is of crucial importance for a child.

Key words: sustainable development, permaculture, herbs, vegetable, seeds, seedling, insects

Uvod

Vrtec Antona Medveda v Kamniku je javni vrtec, katerega ustanoviteljica je Občina Kamnik. Je eden izmed večjih vrtcev v Sloveniji, saj ima kar 54 oddelkov na štirinajstih različnih lokacijah. Vrtec obiskuje približno 970 otrok in v letošnjem letu obeležuje 60 let svojega delovanja.

Vrtec se vključuje v različne projekte, med njimi tudi v projekt »Šolska VRTilnica«.

Vrtčevski ekovrt je sodoben učni in vzgojni pripomoček. Z njim lahko obogatimo učenje na vseh področjih dejavnosti v vrtcu. Vrtčevski ekovrt zahteva nenehno sodelovanje in postal je sestavni del življenja in dela v vrtcu.

Ogromno otrok danes vse več časa preživi v virtualnih svetovih, neposrednega stika z naravo, kar vključuje tudi zavedanje o pridelavi hrane, pa imajo vse manj.

Osrednji cilj projekta je vzgoja otroka, kateremu bo skrb za zdravje, okolje in naravo postala del življenja.

Cilji projekta, ki smo jim sledili, pa so naslednji:

- spoznavanje ekološke pridelave in lokalne samooskrbe,
- spoznavanje celovite kakovosti ekoloških živil, ki vključujejo prehransko polnovrednost ter okoljske in socialne vidike,
- spodbujanje odgovornega ravnanja z vodo kot vir življenja,
- spodbujanje odgovornega odnosa do koristnih žuželk,
- spoznavanje in ohranjanje slovenskih semen, sadik,
- spodbujanje vzgoje za trajnostni razvoj.

Metode

- metoda pogovora,
- metoda opazovanja,
- metoda praktičnega dela,
- metoda primerjanja,
- metoda pridobivanja spoznanj ob lastni dejavnosti.

Diskusija

Pri projektu uresničujemo cilje vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj. V projekt so aktivno vključeni otroci, vzgojiteljice, starši in lokalna skupnost.

Projekt v našem vrtcu poteka skozi celotno šolsko leto, od šolskega leta 2008/09 pa število vrtčevskih vrtničkov nenehno narašča.

Vrtniček na balkonu

Prav vsaka enota ima vrtniček. Tri enote so v bloku in tudi tukaj imajo otroci in njihove vzgojiteljice vrtniček v starih posodah, žlebovih za deževnico, koritih...

Naši vrtnički so čutni, zeliščni, cvetlični, zelenjavni in sadni. Čutni vrtniček omogoča otrokom razvoj vseh čutil vonja, okusa, sluha, vida, dotika. Cvetlični vrtnički krasijo naša igrišča in okolico vrtca. V zeliščnem vrtničku, ki smo ga poimenovali »Ekokotiček kot vrata v naravno okolje« pridelujemo zelišča, ki jih uživamo sveža, v namazih ter v čajih.

Vonjamo in okušamo zelišča

Sadni vrtnički se predvsem ponašajo z jagodami, jagodičevjem in sadnim drevjem. Največji pozornosti namenjamo zelenjavnim vrtničkom, na katerih pridelujemo razno zelenjavo, ki jo uživamo svežo ali kuhano v juhi.

Na izobraževanju, ki ga je pripravil Inštitut za trajnostni razvoj »Šolski ekovrt« smo poglobili svoje znanje in spoznanja vključili v naše vrtničke. Pri načrtovanju našega zelenjavnega vrtnička nam je priskočila na pomoč mednarodna strokovnjakinja Jožica Fabjan. V našem vrtcu smo pripravili terensko delavnico, kamor smo povabili tudi zunanje mentorice »ekovrtov«. Skupaj s strokovnjakinja smo načrtovali in izdelali permakulturni zelenjavni vrt v visoki gredi.

Permakulturni zelenjavni vrtniček v visoki gredi

Permakultura je načrtovan sistem vrta, ki poskuša ustvariti trajnostni življenjski prostor (habitat) s posnemanjem vzorcev iz narave. Permakulturni vrtovi so mešani posevki na vrtovih, ki zmanjšujejo pojav bolezni in škodljivcev, izboljša se aroma in okus ter pospešuje rast in razvoj rastline.

Vsa pridobljena znanja smo podelili z otroki in uredili permakulturni zelenjavni vrt v visoki gredi na našem igrišču. Otroci v predšolskem obdobju so najbolj dovzetni za vse dejavnosti, ki so jim ponujene, predstavljene, podane...

Spoznali so sadike, jih poimenovali, predhodno pripravili prostor, kamor so vstavili sadiko, jo zasuli in zalili. Avtohtone slovenske sorte semen so otroci prepoznavali, jih poimenovali ter posejali.

Posadili smo sadiko čebule

Posejali smo slovensko avtohtono sorto »korenje Ljubljansko rumeno«

Kontinuirano smo opazovali rastlino od semena do pridelka, osemenitve rastline in do ponovnega semena. Za rastline smo skrbeli od pomladi do jeseni, jih negovali, zalivali in ob tem uživali.

V mesecu aprilu, in sicer 22. 4. 2013 na dan Zemlje, je v vseh enotah vrtca Antona Medveda potekalo zbiranje in izmenjava avtohtonih slovenskih sort semen in sadik. Dogajanje smo poimenovali kar »eko tržnica«. Pri projektu so sodelovali vsi zaposleni, starši, dedki, babice..., ki so pridno prinašali semena in sadike ter si jih izmenjevali.

Stare sadovnjake so zamenjali novi nasadi sadnega drevja, na ta način pa so koristne žuželke izgubile svoj prostor, kamor bi se lahko zatekle ob slabem vremenu in kjer bi lahko gnezdele.

V sodelovanju z očetom enega od otrok, ki opravlja mizarske storitve, smo v vrtcu izdelali »Hotel za žuželke«. Otroci so žagali, merili, zabijali žebelje in prinesli v vrtec ves potreben material. S pomočjo očka Aleša Goloba smo nato stesali »hišico za žuželke«, kakor so jo poimenovali otroci. Hišico za žuželke smo postavili v čutni vrtiček in jo hodi-
mo opazovat ter ugotavljat, če imamo že kakšnega gosta. Žuželke potrebujejo približno eno leto, da opazijo prostor, kamor se lahko naselijo.

Žaganje deščice po meri

»Hišica za žuželke«

Zaključek

Skupaj lahko vzgajamo prihodnje generacije, da bodo znale ceniti kakovost življenja, zdravo naravo in okolje, ekološko pridelavo in kakovostna ekoživila ter zdrav in okoljsko osveščen življenjski slog.

Prvi pridelki (redkvice) na permakulturnem vrtičku v visoki gredi

Literatura

1. Kurikulum za vrtce. (2007): Ministrstvo za šolstvo in šport
2. Kroflič, R., Marjanovič Umek, L. Japelj Pavešič, Bin drugi (2008). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorje

SKRIB ZA PTICE POZIMI

Povzetek

Vrtec Miškolin je na obrobju Ljubljane in ima pet enot. Že nekaj let izvajamo različne EKO projekte, ki jih načrtujemo tako, da izdelamo EKO program enote za celo šolsko leto in načrtovane EKO vsebine prepletamo z ostalimi vsebinami. V naši skupini kjer so otroci stari 2,5 do 4 let sva se s sodelavko odločili za projekt »Ekoizdelek za ptičje krmilnice.

Ključne besede: ptičja krmilnica, hrana za ptice, ptice v zimskem času, dejavnosti za otroke, opazovanje, raziskovanje

Abstract

Kindergarten Miškolin is located in the outskirts of Ljubljana and has five units. For several years now we are implementing various ECO projects. We plan them in a way that we firstly make eco program in each unit for a whole school year and then we join planned eco content with other contents. In our group, where children are aged 2,5 to 4 years, we decided with a colleague for a project called Eco-product for bird feeders.

Keywords: bird feeders, bird food, birds during the winter, activities for children, observation, research

Uvod

Otroci so vedoželjni, zato je naša naloga, da to njihovo vedoželjnost napolnimo z različnimi vsebinami. Podali sva se v svet narave, upoštevali otrokovo radovednost in neobremenjeno dojemanje sveta, učenje pa sva povezali z otrokovimi življenjskimi situacijami in zanj zanimivimi problemi.

S tem projektom sva želeli otrokom predstaviti, kakšno je življenje ptic, ki zimo preživijo v urbanem okolju. Skupaj z otroci smo iskali različne dejavnosti, ki smo jih izvajali v igralnici in na prostem. Posamezne aktivnosti sva povezovali z ostalimi dejavnostmi. K sodelovanju sva povabili tudi starše, ki so pridno prinašali različno literaturo, slikovni material in hrano za ptice. Izvedli sva tudi delavnico za starše in skupaj z otroci izdelali ptice iz odpadnega materiala ter okrasili igralnico.

Globalni cilj:

- Otroci se zavedajo pomembnosti ohranjanja naravnega okolja v stanovanjskih naseljih

Cilji:

- Seznanja se, da lahko z različnimi odpadki naredimo novo stvar
- Otroci zaznavajo ptice, ki živijo v okolici vrtca
- Otroci spoznavajo načine, kako ptice privabiti (ustrezna hrana, okolje) in jih opazovati
- Otroci se seznanjajo z različnimi pristopi, kako pomagati pticam v zimskem času

- Otroci prepoznajo najpogostejše vrste ptic v okolici vrtca
- Otroci oblikujejo odnos do narave

Metode

Pri delu sva uporabljali različne metode dela, ki sva jim med seboj prepletali.

- Metoda opazovanja
- Metoda poslušanja
- Metoda aktivnega učenja
- Metoda praktičnega dela
- Metoda pogovora
- Metoda pridobivanje spoznanj ob lastnih dejavnostih

Dejavnosti otrok

Jezik

- Deklamacija Ciciban dober dan, Vrabček
- Zgodba: Drevo Krištof
- Dramatizacija: Drevo Krištof
- Prebirali različno literaturo na temo ptice, ki so jo otroci prinesli od doma

Umetnost

- Pesem Ptice pozimi, Živali pozimi, Sinička, Črni kos
- Izdelali plakat s slikami, ki so jih otroci prinesli v vrtec

- Iz odpadne embalaže smo izdelovali ptičje krmilnice (EKO krmilnice), katere smo obesili po igrišču in jih pridno polnili s semeni
- Skupaj s starši smo izdelali ptice iz odpadnega materiala in okrasili igralnico
- Ob glasbi smo plesali ptičji ples

Narava in družba

- Preko aktivnega učenja (KWL tehnike) bomo spoznavali ptice v našem okolju (Kaj že veš o pticah? Kaj si želiš zvedeti o pticah? Kaj si se naučil o pticah?)
- Preko različne literature se bomo seznanili z različnimi pticami pri nas
- Ugotavljali s čim se ptice prehranjujejo ko je hrane veliko in kako se prehranjujejo ko hrane ni v izobilju
- Opazovanje ptic na našem igrišču in bližnji okolici
- Prisluhnimo pticam
- Ob nastalem plakatu smo se seznanjali o življenju ptic
- Opazovanje ptic v naravi in njihovih sledi v snegu
- Opazovanje ptic v gozdu in naselju ter ugotavljanje razlik
- Poimenovanje ptic in ugotavljanje razlik
- Spoznali smo kako pomembni življenjski prostor za ptice je drevo in ga v vrtcu posadili

Dramatizacija pravljice

Ptičja hrana

Gibanje

- Gibalno-didaktična igra ptički v gnezda
- Gibalno-socialna igra Sprehod v gozd
- Gibanje v naravi daljši sprehodi po naselju in gozdu

Matematika

- Lepljenka del – celota (krmilnica, ptice)
- Iz odpadnega materiala izdelali sestavljanke

Diskusija

Dejavnosti so potekale od meseca novembra do aprila. Pričeli sva s pravljico Drevo Krištof, ki je v svojo krošnjo sprejel različne ptice. Ker je naš vrtec na obrobju Ljubljane smo imeli možnost opazovanja in raziskovanja življenja ptic v gozdu in v urbanem naselju. Ob pogovoru o pticah smo ugotavljali, koliko o njih že vemo. Vendar naša radovednost nima mej. Želeli

Izdelava plakata

Izdelava ptičjih krmilnic

smo izvedeti še več in si postavili različna vprašanja, kot kaj pa bi še radi izvedeli? Otroci so postavili naslednja vprašanja:

- Kaj ptice delajo?
- Kako je pticam ime?
- Kje živijo pozimi?
- Kaj ptice jedo?
- Kaj jedo pozimi?

Postopoma smo izdelali plakat ob katerem smo pridobivali odgovore na vprašanja. Skupni cilj je bil, da poskrbimo za ptice, ki jih vidimo na drevesih našega igrišča. Tako je stekla akcija. V kuhinji so nam priskrbeli velike plastenke, katere smo spremenili v ptičje krmilnice, jih obesili na drevesa, ter vanje dali hrano, ki je primerna za ptice. S pomočjo hišnika smo tudi obnovili staro ptičjo krmilnico in jo prav tako napolnili s ptičjo hrano ter jo dali na drevo. Ptice so pridno prihajale po hrano in tako smo jih lahko opazovati kar skozi okno. Ker so v našem okolju zelo različne ptice smo preko različne literature ugotavljali kako se imenujejo. Pri projektu je sodelovala tudi babica enega od otrok in nas naučila pesem o Sinički. Prepletanje dejavnosti iz vseh področij je otroke spodbudilo k raziskovanju in projekt smo zaključili tako, da smo posadili drevo, saj je pomemben življenjski prostor za ptice.

Zaključek

Hitri način življenja je posledica, da pozabimo, da v našem okolju živijo tudi različne živali, ki v določenem letnem času potrebujejo našo pomoč, da preživijo. Ozaveščanje otrok in njihovih staršev je eden od načinov, da na to ne pozabimo in jih spomnimo, da živimo v sožitju z naravo in zato moramo zanjo tudi skrbeti.

Literatura

1. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministerstvo za šolstvo in šport.
2. Gantschev, I.: Drevo Krištof: Slovenska knjiga, 1996
3. Zupančič, O.: Mehurčki: Mladinska knjiga, 1992
4. Taylor B., (1994). Veliki slikovni atlas živali, Ljubljana, Založba Mladinska knjiga
5. Burnie D., Elphick J.,... (1999). Enciklopedija, Ljubljana, Slovenska knjiga d.o.o.
6. Bailey j., Elphick j.,... (1996). Družinska enciklopedija narava. Ljubljana. Založba Mladinska knjiga

Izdelava ptic

Lepljenka del-celota

Opazovanje in hranjenje ptic

Opazovanje ptic v gozdu

Sajenje dreves

EKO PROJEKT V NAŠEM VRTCU “EKOOPAZOVALNI DNEVNIK – MOJE DREVO”

Povzetek

Program Ekošola nam zmeraj ponuja raznolike projekte, za katere se moramo odločiti samostojno in s srcem. Naš vrtec se je letošnje šolsko leto tako odločil, da se bo bolj poglobljeno posvetil projektu Ekoopazovalni dnevnik Moje drevo.

Izbran projekt sovпада z našo vizijo, prednostno nalogo, v okviru katere lahko bogatimo otrokove kompetence ter trajnostni razvoj, kateri je popotnica za nadaljnje življenje. Otroci si tako preko dejavnosti v naravnem okolju, naravni učilnici, privzgapajo in pridobivajo vrednote za varovaje okolja.

Izbrani projekt – Ekoopazovalni dnevnik Moje drevo, nas je tako popeljal v svet raziskovanja, svet pravljic, iskanja čudežev, odkrivanju neznanega, v zabavo ...

Vanji so bili vključeni vsi oddelki, vseh enot našega vrtca. Vsak oddelek si je izbral svoje drevo, katero je opazoval, raziskoval tekom šolskega leta.

Načrtovane cilje smo realizirali preko raznolikih dejavnosti, katere smo načrtovali tudi skupaj z otroki. Projekt so otroci vzeli »za svojega«, videlo se je, da so izbrano drevo začutili, se zmeraj radi vračali k drevesu. Drevo so opazovali, ga objemali, mu prepevali...

Ključne besede: drevo, ekoopazovalni dnevnik, opazovanje, zgodnje naravoslovje, trajnostni razvoj.

Abstract

The Eco-School program always offers us a great variety of projects to choose from with independence of mind and heart. So this school year our kindergarten has decided to explore in-depth the Eco observation diary “My tree”.

The selected project coincides with our vision, a key priority mission, in which we try to enrich children's competences and sustainable development, which is a guide for future life. Through the activities in the natural environment, in the natural classroom, the children can learn and gain awareness to protect the environment.

Thus the selected project - Eco observation diary My tree took us into the world of research, the world of fairy tales, in search of miracles, discovering the unknown, as well as entertainment.

All of the classrooms in all our units were involved in the project. Each classroom chose a particular tree to observe and study during the school year.

Planned objectives were realized through a variety of activities which we have planned together with the children. The kids embraced the project as »theirs«. It was obvious that they felt connected to the chosen tree and they always wanted to return to it. They observed the tree, hugged it, sang to it...

Keywords: tree, eco observation diary, monitoring, early science, sustainable development.

Uvod

Mravljice. Ptiči. Listi. Drevesa. Narava. Okolje...

Okolje v katerem živimo, je del nas in mi smo del nje. To široko okolje je učilnica za življenje, je korak v lepoto narave. In naravo je potrebno doživeti. Zaradi spoznavanja naravnih zakonitosti, zaradi spoznanja, da so vsa živa bitja s človekom vred v medsebojni povezavi, je v času odraščanja pomemben pogosti stik z naravo.

Predšolsko obdobje je tako pomemben segment, kjer otroci pridobivajo prve pomembne impulze za ravnanje v naravi, kompetence za nadaljnje razvijanje v življenju.

Projektni pristop poučevanja naravoslovnih vsebin, je v našem vrtcu že stalnica. Izbrani projekt Ekoopazovalni dnevnik Moje drevo, je potekal na nivoju celega vrtca. Otroci so si skupaj z vzgojiteljicami izbrali svoje drevo, katerega

so opazovali, spremljali. Za razvijanje različnih kompetenc, smo tako izvajali dejavnosti iz vseh področij kurikula.

Da lahko gradimo okoljsko zavest, jo moramo z doživljanjem in spoznavanjem vsega, kar nas obdaja. In drevo nam je to omogočilo. Neločljiva prepletenost med čustvenimi, spoznavnimi in akcijskimi cilji nas je popeljala v razvijanje pozitivnih vrednot do okolja.

Pod izbranim drevesom – oreh

Likovno ustvarjanje

Smreka

Metode

- Opazovanja,
- pogovora (na jutranjem krogu, ob knjigah, revijah, fotografijah,...),
- primerjanja, sklepanja, razvrščanja,
- raziskovanja,
- postavljanja hipotez,
- eksperimentiranja,
- poročanja,
- pridobivanje spoznanj ob lastni aktivnosti,
- dela v manjših/večjih skupinah, igre, sodelovanja,
- uporabljanja tehnik aktivnega učenja.

Rezultati

Projekt smo pričeli z opazovanjem dreves na igrišču vrtca, parka, bližnje okolice. Vsaka skupina si je izbrala tisto drevo, katero jim je bilo najbolj všeč, najbolj zanimivo in skrivnostno. Otroci so spremljali drevo v vseh vremenskih razmerah, v vseh letnih časih. Odvijale so se zanimive dejavnosti, katere so raznoliko potekale tako v prvem kot drugem starostnem obdobju.

Realizirane so bile naslednje dejavnosti:

- Večkratni skupinski pogovori o izbranem opazovanem drevesu
- vodenje opazovalnega dnevnika, vsakomesečno opazovanje izbranega drevesa
- izdelava opazovanih dreves iz odpadnega materiala, kaširanje
- izmišljanje zgodbic, ugank, pesmic o drevesih
- zapis in ilustriranje izmišljenih pravljic
- izdelava herbarija (posušeni listi)
- likovno ustvarjanje v naravi, v igralnici, slikanje z drevesnimi vejami, listi, plodovi
- saditev oreha, kostanja - opazovanje rasti – vzklitja
- fotografiranje drevesa v letnem času jesen, zima
- opazovanje izbranega drevesa na sprehodu
- različne didaktične igre v povezavi z orehom (jesenska matematika: matematične igre (delovni listi) kjer so otroci razvrščali liste in plodove po velikosti, barvi, jih šteli...), poslušanje pravljic o drevesih, izbranem drevesu
- uporaba tehnik AU
- nabiranje plodov izbranega drevesa
- peka plodov (kostanj)

- peka piškotov (orehovi rogljički)
- raziskovanje drevesa s čutili (tip, vonj, sluh...)
- primerjanje izbranega drevesa z drugimi drevesi – ugotavljanje podobnosti, razlike...
- iskanje informacij o drevesu (knjige, splet...)
- izdelava plakata otrok: »Naše drevo«
- fotografiranje drevesa ter pogovoru ob fotografijah
- spoznavanje petih pesmi in deklamacije o izbranem drevesu
- izvajanje gibalnih aktivnosti pod izbranim drevesom, s plodovi le-tega
- besedno ustvarjanje otrok - pesem otrok
- krasitev drevesa ob praznikih (december)
- opazovanje drevesa z lupami
- opazovanje ptic na izbranem drevesu
- izdelava ptičjih krmilnic, obešanje krmilnic na izbranem drevesu
- oblikovanje drevesa iz gline, plastelina
- plesanje, prepevanje okoli drevesa
- nabiranje drevesnih plodov in listja ter opazovanje le-teh s pomočjo lup
- primerjanje in razvrščanje listja po različnih lastnostih (velikosti, barvi) ter vejice po (dolžini, debelini)
- opazovanje dreves v naravi (igrišče, park), merjenje njenega obsega (z objemi, dlanmi),
- štetje dreves v parku, na sprehodu
- srečanje s starši – pikniki pod izbranim drevesom
- priprava čaja (lipa)

Eko pustovanje

- igra vlog tržnica – jesenska tržnica pod izbranim drevesom
- sodelovanje z zunanjimi sodelavci (starši, starimi starši),
- izdelava razstave ob zaključni prireditvi,
- zaključna prireditev v okviru projekta Eko opazovalni dnevnik Moje drevo - prireditev Cicibanov dan,...

Pomembno vlogo je ob tem imela tudi multimedija, kjer so otroci razvijali svoje spretnosti glede uporabe le-te. Svoja opažanja so dokumentirali s fotoaparatom, kame-ro; iskali pomembne informacije na internetu; uporabljali diktafon, kjer so snemali komentarje, nastale deklamacije, pesmice,...

Utrinki iz zaključne prireditve

Opazovanje

Diskusija

»Iz semena sem nastalo, korenine v tla pognalo. V sonce trem kot vrtna roža, veter mojo krošnjo boža. Senco dajem, hlad, zavetje, mnogih ptic poslušam petje. Tebe človek prosim nekaj, ah, nikar me ne posekaj.« (V. T. Arhar).

Drevo – trajna rastlina z pokončnim olesenelim deblom. Na spodnji strani debla ima korenine, na zgornji veje. Te tvorijo krošnjo.

Projekt v vrtcu

Izbrana drevesa: LIPOVEC, RDEČA BUKEV, BREZA, OREH, SMREKA, TOPOL, BUKEV, PAVLONIJA, LESKA, AMBROVEC, JABLANA, BUKEV, LIPA in KOSTANJ.

Komentarji otrok:

Nastala pesem otrok starih 2 – 6 let (enota Črešnjevci):

»NAŠ KOSTANJ«

Tam v gozdu kostanj raste,
je visok zelo,
ima deblo, krošnjo, veje
in korenine prav tako.
Tam na vejah so še listi
in kostanji rjavi so,
so v ježicah in debeli,
na jesen vsi čakajo.
Že je tu jesen in zapiha veter močan
in kostanji pokukajo na plan.
Takrat pa pridemo otroci mi
in kostanje pobiramo prav vsi.

Požagano deblo:

»Stran so jo požagali. Sneg je zapadel na deblo, potem pa so jo mogli požagati. Je blo strto malo. Zato je zdaj ni. Posekali so jo eni strici. Ker pa ni blo preveč toplo, so si z njo doma zakurili. Mislim, da bo tam nova zrasla. Veja.« (Ana, 3.5 let).

Kaj lahko naredimo iz orehov?

»Juho, torto tudi, sladoled, pecivo, mogoče pico, pijačo orehovo, orehovo potico, rogljičke, kekse, palačinke,...« (3 – 4 leta).

Da otroci razumejo njihov svet, jim ob tem pomaga aktivno učenje. Neposredne izkušnje ter izpeljevanje pomena iz njih, preko razmišljanja, otroci konstruirajo znanje. Osebnostne pobude pa so razlog za moč aktivnega učenja. Prirojena želja po raziskovanju je otrokom zagon, v okviru katerega so aktivni.

Jutranji krog (izdelava drevesa, pogovor ob le-tem)

Pod drevesom (dramatizacija otrok)

Medpodročna povezava

PODROČJE	CILJI	PRIMER DEJAVNOSTI
GIBANJE	Omogočanje in spodbujanje gibalnih dejavnosti otrok na temo drevo.	Karte – otrok se giblje kot prikazuje karta (je drevo v času nevihte, se giblje kot žival pod izbranim drevesom,...), se igra sprostitutvene igre, prikazuje rast drevesa...
JEZIK	Uporaba jezika kot objekta igre ter spodbujanje ustvarjalnosti otrok ob ustvarjanju na temo drevo.	Otrok pripoveduje na avtorskem stolu, prisluhne različnim zgodbicam, si izmišljuje uganke, pravljice...
UMETNOST	Doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti ob izvajanju likovnih, glasbenih in plesnih dejavnosti.	Otrok likovno, plesno, glasbeno ustvarja; prepeva pesmi,...
DRUŽBA	Seznanjanje z zdravim in varnim načinom življenja ob različnih vremenskih pojavih.	Se o izbranem drevesu pogovarja s prijatelji, sprehodi s prijatelji, skupna druženja s starši,...
MATEMATIKA	Doživljanje matematike kot prijetne izkušnje v povezavi z drevesom.	Izpolnjuje tabele, dnevnik, spoznava simbole, prešteva veje na drevesu, drevesa na igrišču,...

Cilji

Globalni cilj:

- skozi projektne procese spodbujati in graditi vzgojne procese, ki bodo vplivali na postavljanje osnovnih temeljev ravnanja z okoljem v katerem živimo ter zagotavljati optimalne pogoje za privzgajanje pozitivnega in trajnostnega odnosa do okolja.

Cilji projekta:

- spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave (ekoopazovalni dnevnik),
- privzgajanje in pridobivanje vrednot za varovanje okolja,
- pridobivanje temeljnih naravoslovnih znanj za življenjski trajnostni razvoj,
- izvajanje aktivnosti v naravnem okolju v eko sistemih, ki povezujejo človeka, živalstvo, rastlinstvo in neživo naravo,
- spodbujati radovednost otrok kot pozitivno lastnost za ustvarjalnost, za akcijski odnos do okolja,
- otrok odkriva in spozna živo in neživo naravo,
- otrok odkriva spremembe v naravi, pri izbranem opazovanem drevesu.

Zaključek

Otroci so ob načrtovanih dejavnostih izredno uživali. Tekom projekta, izvajanja dejavnosti, so se pojavile tudi ideje, katere so prihajale iz otrok samih. Te so dale veliko vrednost raziskovanju/igri, saj so otroci preko lastnih pobud prihajali do rezultatov, se ob podajanju vsebin počutili pomembne in zadovoljne. Otroci so preko opazovanja, raziskovanja tako prihajali do lastnih znanj in spoznanj, postali so pozornejši do sprememb v naravi, na poti do drevesa, na izbranem drevesu,...

Raznolikost izbranega drevesa, naše narave, nas je preko pozitivne radovednosti tako popeljala v svet raziskovanja z vsemi čutili.

Literatura

1. Hohmann, M. in Weikart, D. P. (2005). Vzgoja in učenje predšolskih otrok: primeri aktivnega učenja za predšolske otroke iz prakse. Ljubljana: DZS.
2. Katalinič, D., (2008). Iz sveta pravljic v svet narave. Murska Sobota: Pomurska založba.
3. Katalinič, D., (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin.
4. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
5. Kayser R., (1995). V gozdu in na travniku. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
6. http://www.ekolist.si/documents/s016_Nekateri-vidiki-okoljske-vzgoje-otrok-Jurka-Lepicnik-Vodopivec.pdf
7. <http://sl.wikipedia.org/wiki/Drevo>

VODA – VREDNOTA ŽIVEGA SVETA

Povzetek

V tem šolskem letu smo se v vrtcu Murska Sobota, enota Ringa raja odločili za izvajanje projekta VODA – VREDNOTA ŽIVEGA SVETA.

Voda je življenjskega pomena za vsa živa bitja. Omogoča funkcioniranje živega organizma in je hkrati življenjski prostor za številne živali in rastline. Pomembna je tudi za vzdrževanje higijene. Največ vode pa se uporabi v industriji, prometu, kmetijstvu in drugih gospodarskih panogah, torej za ekonomski namen.

Zato smo skušale strokovne delavke v okviru projekta Voda – vrednota živega sveta, otroke od prvega leta dalje skozi igro ozavestiti o pomenu vode.

Preko različnih dejavnosti smo si prizadevali za uresničevanje temeljnega cilja naravoslovja v vrtcu in sistematično utrjevali že pridobljena znanja in spoznavali nova.

Ključne besede: voda, otrok, uporaba vode, igra z vodo, varčevanje z vodo

Abstract

This school year the staff of the kindergarten unit Ringa raja, in Murska Sobota, decided to implement the project WATER – A VALUE OF THE LIVING WORLD.

Water is vital to all living beings. It makes the functioning of the living organisms possible and is a habitat for many animals and plants. It is also essential for the maintenance of hygiene. Most of the water is used in industry, transport, agriculture and other economic sectors, namely for economic purposes.

The main aim of the professional kindergarten staff in the framework of the project Water – a value of the living world was to foster the awareness about the importance of water through the game, with children from the first year onwards.

Through various activities, we strived to achieve the basic objective of science in kindergarten and systematically strengthened the already existing knowledge and learn about new ones.

Keywords: water, child, water usage, playing with water, water saving

Vsakodnevno pitje vode

Uvod

Voda je povsod okrog nas. Je naša naravna dobrina, ki je pomembna za vsa živa bitja na Zemlji.

Glavno vodilo skozi celotno šolsko leto je bilo, da otroci spoznajo, da brez vode ni življenja, ter da si ustvarijo primeren odnos do nje in ob stiku z njo uživajo. Otroke smo navajali na vsakodnevno pitje vode. Trudilo smo se, da bi otroci osvojili navade varčevanja z vodo, spoznali njeno pomembnost za življenje živih bitij ter njen pomen v prehrani, čiščenju, pranju in nasploh v življenju.

Skupno smo si zadali, da otrokom omogočimo čim več konkretnih izkušenj in doživetij z vodo. Otroke smo spodbujali, da so preko opazovanja, opisovanja in raziskovanja sami poskušali poiskati odgovore na različna vprašanja.

Skrb za rastline

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode, ki so temeljile predvsem na aktivnostih otrok. Metode so bile naslednje:

- opazovanja (ob opazovanju si otrok razvija čut za naravo),
- akcijskega raziskovanja (otrok aktivno raziskuje spremembe dogajanja),
- pogovora (vprašanja so otroka aktivirala, spodbudila k razmišljanju in iskanju rešitev, bila so prilagojena otrokovi starosti in njegovemu predznanju),
- poslušanja (otrok si pridobiva nova znanja in nove besede),
- pojasnjevanja (potekalo je ob opazovanju fotografij, plakatov, ob vodi v naravi in ob eksperimentih),
- eksperimentiranja (otrok sam preizkuša, odkriva, domneva)
- pripovedovanja (bilo je prilagojeno otrokovim sposobnostim),
- odkrivanja (otrok odkriva pomen in uporabnost vode),
- lastne aktivnosti (ob tem se otrok sam največ nauči).

Rezultati

S projektom, ki je trajal vso šolsko leto smo začeli tako, da smo najprej preverili stanje (izkušnje otrok o tem, koliko vedo o vodi, njenih lastnostih, njeni uporabi in varčevanju z njo). Otrokom smo omogočili, da najprej opazujejo po lastnem interesu, nato smo jih vodili in ustvarjali situacije, v katerih so lahko sami reševali problem, prihajali do novih izkušenj, spoznanj. Pri tem smo spoštovali njihov način razumevanja. S postavljanjem smiselnih problemskih vprašanj in njihovih reševanj so bili otroci miselno in govorno aktivni.

Vsakodnevno smo se gibali na prostem. Izkoristili smo vsa lepa vremena za sprehode po različnih terenih, za ogled mestnega ribnika, potoka Ledava, kamenšnice ter se ob tem seznanili z varnim vedenjem. Seveda nismo pozabili tudi na živali, ki živijo v vodi. Ogledali smo si vodne drsalce in druge živali (komar, močerad, kačji pastir, paglavce).

Opazovali smo vreme in hodili po dežju z dežniki, čofotali po lužah in ugotavljali, kam so izginile luže. Vsakodnevno smo beležili vreme v vremenski koledar in graf tudi analizirali.

Spoznali smo lovilca dežnih kapljic, jih nekaj izdelali in obesili na drevesa.

Predvsem pa smo navajali otroke na pitje vode iz pipe. Vsakodnevno so imeli na voljo vodo in lončke v skupini, katero so si sami po želji točili. Razlikovali so pitno vodo od ostalih tekočin. Pridobivali so navade o negi telesa, rok, zob in pri tem skrbeli na porabo vode.

Poudarek je bil tudi na varčevanju z vodo (kako, kdaj varčujemo, kam z vodo, v kateri smo umivali solato in je ne moremo piti, za kaj oz. koga je voda pomembna). Vse to in še mnogo več smo spoznali tudi skozi zgodbic (Žalostna ribica Minka, Flupi in voda, Florino, Kapljica), enciklopedij in slikanic.

Naučili smo se pesmice (Dekle je po vodo šlo, Sijaj, sijaj sončece, Dežek pada) in deklamacije (Tri luže, Potoček).

Izvedli smo številne poizkuse z vodo, ob katerih so otroci neizmerno uživali. Otroci so uporabljali simbole, s simboli zapisovali dogodke in opisovali stanje. Iskali, zaznavali in uporabljali so različne možnosti rešitve problema. Odkrivali in spoznavali so kako se snovi med seboj mešajo in kako pri tem spreminjajo lastnosti. Otroci so od doma prinašali različne predmete ter ugotavljali njihovo plovnost (plavalci, neplavalci, skrivači).

Igrali smo se z vodo, ladjicami, mlinčki in preizkušali agregatna stanja vode. Seznanjali so se s strategijami merjenja dolžine, površine in prostornine z merili in enotami.

Otroci so si na področju umetnosti razvijali umetniško predstavljivost in domišljijo z zamišljanjem in ustvarjanjem. Razvijali so sposobnost izražanja istih doživetij v različnih umetniških jezikih, plesnem, dramskem, likovnem in glasbenem. Risali so različne vremenske pojave, slikali ribnik ali potok po opazovanju, izdelovali grafe, plakate, ladjice iz plastenke, dežnike, plesno in gibalno uprizarjali vodo ob instrumentalni glasbi, ples z dežniki.

Starejši otroci pa so se udeležili plavalnega tečaja, kjer so se sproščeno gibal v vodi in usvajali osnovne elemente plavanja.

Igra z vodo

Ugotavljanje plovnosti

Obešanje lovilcev dežnih kapljic

Ogled potoka Ledava

Zaključek

Z letošnjim letom smo projekt Voda – vrednota živega sveta zaključili. Vendar se naše delo pri tem ne bo končalo. Še naprej bomo otroke spodbujali k varčnejši uporabi vode, iskali nove, boljše načine varčevanja z vodo in skušali tako otroke kot njihove starše ozavestiti, da je voda naša največja dobrina in da brez nje ne moremo živeti.

Otroci so ob raznolikih dejavnostih utrdili spoznanja, da voda ni samo vir življenja za vsa živa bitja, ampak je tudi vir igre, zabave in omogoča obilo raziskovanja. Spoznali so da v svetu narave vladajo določene zakonitosti, ekosistem, ki povezuje rastlinstvo, živalstvo, človeka in neživo naravo.

In ko smo med samim delom strokovne delavke opazile, da smo pri otrocih vzbudile igrivost, pristno radovednost, željo po raziskovanju, smo vedele, da so bili vsi cilji doseženi.

Literatura

1. Ardley, N. (1996). Spoznajmo znanost. Vreme. Ljubljana: Mladinska knjiga.
2. Kornhauser, A. (2007). Voda – čudežna tekočina. Poskusi za zabavo in bistro glavo 2. Ljubljana: DZS.
3. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

